

55. møde.

Onsdag den 11. februar kl. 12.30.

Formanden:

Skatte- og afgiftsudvalget har afgivet betænkning over forslag til lov om ændring af lov om vægtafgift af motorkøretøjer m.v. (Lovf. nr. 66) og over forslag til lov om ændring af lov om registreringsafgift af motorkøretøjer m.v. og lov om afgift af benzin (Lovf. nr. 67). Eksemplarer vil blive omdelt.

Den første sag på dagsordenen var:

Fortsættelse af anden behandling af forslag til lov om boligfællesskaber [afstemning].

(Lovforslag nr. 5. Fremsat 23/10 75. Første behandling 5/11 75. Betænkning 6/2 76. Foregående del af anden behandling 10/2 76).

og

Forslag til lov om ændring af lov om ejerlejligheder. (Udvidet adgang til opdeling af beboelsesejendomme) [af Gudme m. fl.] [afstemning].

(Lovforslag nr. 52. Fremsat 24/10 75. Første behandling 5/11 75. Betænkning 6/2 76. Foregående del af anden behandling 10/2 76).

Der foretoges først afstemning over forslag til lov om boligfællesskaber.

Ændringsforslag nr. 1
forkastedes med 125 stemmer mod 18; 1 medlem stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 2
vedtoges enstemmigt med 125 stemmer; 19 medlemmer stemte hverken for eller imod.

§ 1, således ændret,
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 3
vedtoges enstemmigt med 134 stemmer; 11 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 4
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 5, § 2 med de foretagne ændringer, ændringsforslag nr. 6 om en ny affattelse af § 3, § 3 i den nye affattelse, ændringsforslag nr. 7, § 4 således ændret, og § 5 *vedtoges* uden afstemning.

Underændringsforslag nr. 9 betragtedes som *forkastet* efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 1 og 4.

Ændringsforslag nr. 8 om en ny affattelse af § 6
vedtoges med 112 stemmer mod 23; 11 medlemmer stemte hverken for eller imod.

§ 6 i den nye affattelse
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 11 om en ny affattelse af § 7
forkastedes med 127 stemmer mod 18; 1 medlem stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 10 om en ny affattelse af § 7
vedtoges enstemmigt med 135 stemmer; 11 medlemmer stemte hverken for eller imod.

§ 7 i den nye affattelse og § 8
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går nu til fornyet behandling i boligudvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om ejerlejligheder.

Ændringsforslag nr. 2
forkastedes med 124 stemmer mod 18; 1 medlem stemte hverken for eller imod.

Underændringsforslag nr. 4
forkastedes med 124 stemmer mod 18; 1 medlem stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 3
vedtoges med 101 stemmer mod 37; 5 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 5
vedtoges med 101 stemmer mod 32; 11 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Underændringsforslag nr. 7
forkastedes med 125 stemmer mod 18; 1 medlem stemte hverken for eller imod.

Underændringsforslag nr. 8
forkastedes med 125 stemmer mod 18; 1 medlem stemte hverken for eller imod.

Underændringsforslag nr. 9
forkastedes med 125 stemmer mod 18; 1 medlem stemte hverken for eller imod.

Underændringsforslag nr. 10
forkastedes med 125 stemmer mod 18; 1 medlem stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 6, den del, der vedrører indsættelse af en ny § 16 i loven, vedtoges med 119 stemmer mod 24; 1 medlem stemte hverken for eller imod.

Resten af ændringsforslag nr. 6 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets tekst med de foretagne ændringer vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 11 om indsættelse af 3 nye paragraffer efter teksten, der bliver § 1, vedtoges med 101 stemmer mod 24; 19 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 1 angående titlen vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går nu til fornyet behandling i boligudvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Fortsættelse af anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om foranstaltninger mod forurening af havet med olie [afstemning].

(Lovforslag nr. 76. Fremsat 12/11 75. Første

behandling 4/12 75. Betænkning 28/1 76. Forregående del af anden behandling 10/2 76).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslaget
forkastedes med 118 stemmer mod 23.

§§ 1 og 2
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:
Spørgsmål til ministrene.

Formanden:

Jeg forventer, at spørgetiden vil vare ca. 3 timer.

Af *Jytte Røge* (FP) til undervisningsministeren:

»Vil ministeren drage omsorg for, at de lærere, der især underviser i de yngste klasser, uddannes til at konstatere ordblindhed så tidligt, at de pågældende elever kan blive behandlet for deres lidelse hurtigst muligt?«
(Spm. nr. 294).

Skriftlig begrundelse.

Baggrunden for mit spørgsmål er en netop udgivet bog »Ordblind« af ordblindepædagogen Sofie-Amalie Høgsbro Østergaard, Varde.

Heri dokumenterer fru Høgsbro Østergaard, at ordblind bliver diskriminerede i skolen. De bliver taget ud af deres klasse miljø og henvises til særundervisning, selv om deres intelligens ikke fejler noget. Man stempler dermed børn som værende dumme, trods det at man udmærket godt ved, at ordblind børn ofte er meget intelligente. Alligevel sidder man og her-

[Jytte Røge.]

ser med dem i årevis til ingen nytte, fordi ordblindhed nu ser ud til at være en fysisk defekt, en slags uorden i nervebanerne, der kan rettes med lydbehandlinger. Fru Høgsbro Østergaard hævder at have helbredt 7-800 børn for ordblindhed med denne metode.

Det hviler tungt på et barn ikke at være som andre. Dette kan føre til, at det enten bliver indesluttet og isoleret, eller det bliver voldsomt aggressivt. I sidste tilfælde resulterer det ofte i, at barnet bliver betragtet som adfærdsvanskeligt og henvises til specialbehandling med dette som årsag.

Jeg er af den mening, at fru Høgsbro Østergaards resultater er så gode, at man bør overveje snarest muligt at uddanne ordblindepædagoger i denne metode.

Jytte Røge (FP) :

Mit spørgsmål til undervisningsministeren kan opdeles i to afsnit, dels et spørgsmål om læreres uddannelse til at kunne konstatere ordblindhed hos et barn så tidligt i skoleforløbet som muligt, dels et spørgsmål om, at børn, hos hvem ordblindhed er blevet konstateret, sendes til behandling efter den metode, der er beskrevet i ordblindepædagogen Sofie-Amalie Høgsbro Østergaards bog »Ordblind«.

Jeg er, som jeg har nævnt i min skriftlige begrundelse, af den mening, at fru Høgsbro Østergaards resultater er så gode, at man bør overveje snarest muligt at uddanne ordblindepædagoger i denne metode. Herved vil mange menneskelige tragedier kunne undgås for de børn, som daglig må opleve skolegangen som ét stort nederlag.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Jeg er enig med spørgeren i, at det er vigtigt, at der sættes tidligt ind over for læseretardering. Dette bliver også udtrykkeligt understreget i den vejledning om folkeskolens specialundervisning af læseretarderede elever, der blev udsendt af undervisningsministeriet i maj 1974 sammen med cirkulæret om denne specialundervisning. I vejledningen fremhæves det tillige, at der som en forebyggende foranstaltning allerede på de tidlige alderstrin, således i børnehaveklasserne, lægges vægt på sproglig stimulering, og jeg vil gerne i den forbindelse pege på, at der ved den nye folkeskolelov er indført hjemmel til at yde specialpædagogisk bistand allerede i børnehaveklasserne.

I begrundelsen for spørgsmålet og ved den mundtlige begrundelse blev der henvist til en netop udgivet bog »Ordblindhed« af ordblindepædagogen Sofie-Amalie Høgsbro Østergaard, der anbefaler en særlig behandlingsmetode, lydbehandling, over for læseretardering.

Jeg har tidligere, i juni 1975, besvaret et lignende spørgsmål fra folketingets undervisningsudvalg, som fru Jytte Røge sikkert har set. I svaret oplyste jeg bl. a., at der i årene 1962-64 på foranledning af den daværende undervisningsminister blev foretaget en undersøgelse af Wolffs metode, som det jo drejer sig om.

Undersøgelsen konkluderede den 8. maj 1964 i en redegørelse til ministeren, at metodens diagnostiske og behandlingsmæssige værdi ikke kunne påvises, og at den derefter ikke kunne forventes accepteret som ligeberettiget behandlingsmetode for ordblinde. Jeg kan fortsat henholde mig til dette svar.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Halvgaard (FP)* til undervisningsministeren:

»Vil ministeren tage initiativ til at forhindre, at der på vore offentlige skoler forefindes og undervises efter underlødige smudslitteratur af en karakter, som hæftet »Pornografi« fra Triviserien, udgivet af Moesgaards Forlag, er et eksempel på?«

(Spm. nr. 302).

Skriftlig begrundelse.

Det kan ikke være meningen, at der i hæftet »Pornografi« f.eks. stilles denne opgave: »Undersøg billedernes kombination med hensyn til personernes og deres kønsdeles placering«.

Hæftet »Pornografi« er et modbydeligt eksempel på indoktrinering. I hæftet kædes pornografi og undertrykkelse af kvinden sammen med, hvad der kaldes det kapitalistiske samfundssystem, som vi lever i i Danmark.

Undervisningsministeren må derfor øjeblikkelig tage initiativ til, at dette hæfte og lignende inddrages, og forældrene bør i skolenævne sørge for, at det sker.

Halvgaard (FP) :

I 1967 blev det her i Danmark tilladt at fremstille og sælge enhver form for skriftlig pornografi. I 1969 blev billedpornografien tilladt. Jeg mener, det må være beskæmmende

[Halvgaard.]

for de ansvarlige for denne lovgivning at se, hvad en sådan frihed har udviklet sig til her i landet. I adskillige ugeblade, i dagspressen, i radioen, i tv, i spillefilm, på gaden breder den underlødige smudslitteratur sig i en sådan grad, at det må give anledning til alvorlige overvejelser.

Jeg mener, det må give anledning til bekymring, når denne frihed for offentliggørelse af pornografien mere og mere vinder indpas i vore skoler. Ikke blot forefindes underlødige smudslitteratur af hæsligste karat i skolebibliotekerne, men grænsen for anstændigheden må være langt overskredet, når der til undervisningsbrug forefindes og anvendes sådant materiale. Det sker f. eks., når undervisningshæftet »Pornografi« i den såkaldte Triviserie benyttes. Hæftet »Pornografi« er et modbydeligt eksempel på indoktrinering. I hæftet kædes pornografi og undertrykkelse af kvinden sammen med, hvad der kaldes det kapitalistiske samfundssystem, som vi lever i i Danmark.

Jeg vil derfor spørge, om undervisningsministeren vil tage initiativ til at forhindre, at der på skoler forefindes og undervises efter smudslitteratur af den karakter, som hæftet »Pornografi« er et eksempel på.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Ifølge skolestyrelseslovens § 27, stk. 6, er det skolenævnets opgave efter indstilling fra lærerrådet at godkende, hvilke undervisningsmidler den pågældende skole må benytte. Undervisningsministeriet har således ingen indflydelse på, hvilket undervisningsmateriale den enkelte skole erhverver, ligesom man heller ikke regulerer, hvad producenterne tilbyder skolerne, og jeg kan derfor ikke hjælpe hr. Halvgaard med det stillede spørgsmål.

Halvgaard (FP):

Jeg siger tak for svaret. Jeg er også enig med undervisningsministeren i, at det er skolenævnets opgave sådan set, men det er også derfor, vi er interesseret i fra mit parti at få skolestyrelsesloven lavet om.

Men jeg vil gerne udvide mit spørgsmål. Motiverne for gennemførelse af pornografiloven i 1967 og 1969 var jo, fremgår det af folketingsforhandlingerne, for det første, at man håbede ad frigivelsens vej at kunne medvirke til, at publikums interese for det underlødige materiale ville blive mindre. Man forudså, at

interessen ville aftage, så snart det blev frigivet. Denne forudsigelse mener jeg ikke har holdt stik, tværtimod.

Det andet argument for frigivelse af pornografien i sin tid var, at den enkelte borger skulle have større frihed til selv at købe, offentliggøre osv., hvad man ville, med deraf følgende større personligt ansvar. Denne såkaldte frihed, som er muliggjort gennem lovgivningen for nogle, mener jeg er afløst af tvang for andre. Jeg mener ikke, det kan være rigtigt, at min datter skal påtvinges undervisningsmateriale af den karakter, som jeg har henvist til.

Der er i bemærkningerne til lovforslaget nævnt, at straffelovens § 232 kan anvendes over for dem, der pånøder en anden synet af pornografiske billeder. Den daværende justitsminister, Thestrup, pointerede udtrykkeligt, at det ville være i overensstemmelse med tanken bag lovforslagene at gøre en effektiv indsats for at få disse bestemmelser overholdt, og endvidere at man fra justitsministeriets side ville anerkende eller medvirke til, at der optrædes med passende strengthed over for overtrædelse på dette område.

Jeg vil derfor spørge, om undervisningsministeren ikke mener, det er at pånøde en anden synet af pornografiske billeder, når man til undervisningsbrug anvender hæfter af den karakter, som jeg her har nævnt.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Som jeg nævnte i mit første svar, er det ikke undervisningsministerens opgave at tage stilling til det undervisningsmateriale, der anvendes i skolerne, og jeg skal heller ikke gøre det i anden omgang. I øvrigt gik hr. Halvgaard jo langt ud over rammerne for det spørgsmål, der var stillet, og det skal jeg heller ikke kommentere.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Karen Thuroe Hansen* (KF) til ministeren for skatter og afgifter:

»Vil regeringen foreslå at ophæve hotelmomsen?«

(Spm. nr. 291).

Skriftlig begrundelse.

I 1972 lovede daværende finansminister Grünbaum det konservative folketingsmedlem Knud Bro, at regeringen ville tage spørgs-

[Karen Thurøe Hansen.]

målet om ophævelse eller lempelse af hotelmomsen op, når det af handelsministeriet nedsatte turistudvalg havde sluttet sit arbejde.

Udvalget afgav betænkning sommeren 1975, hvori det anbefaler ophævelse eller lempelse af hotelmomsen og gør opmærksom på, at det ikke vil volde alvorlige tekniske vanskeligheder at gennemføre.

Hvis momsens på hotelsejere lempes, får Danmark bedre muligheder for på lige fod at gå ind i konkurrencen med andre lande på turistmarkedet.

Sammen med Vesttyskland er Danmark det eneste land inden for EF, hvor der er fuld moms på hotelværelser. I Vesttyskland er momsens 11 pct. som på alle andre varer.

I vort naboland Sverige er momsens på hotelværelser 9,89 pct., mens den på alle andre varer er 17,65 pct. I Norge har man ingen hotelmoms overhovedet, mens andre områder, inkl. restauranter, er belagt med 20 pct. moms.

Turismen er vort tredjestørste valutaskabende erhverv med en indtjening på ca. 4 mia kr. om året. Men det er et spørgsmål, om denne indtjening kan holdes, når Danmark bliver et stadig dyrere land at gæste.

Karen Thurøe Hansen (KF):

Spørgsmålet med hensyn til at lempe momsens på hotelværelser er en opfølgning af et spørgsmål, som blev stillet her i tinget i 1972. Dengang svarede finansministeren, at man ville afvente Klæbeludvalgets betænkning. Denne betænkning kom nu i 1975 med en henstilling om, at man lempede hotelmomsens, og der er fra handelsministeriets side sagt, at denne lempelse ikke ville volde tekniske vanskeligheder.

Vi må vel erkende, at det er dyrt at overnatte i Danmark, og at Danmark stilles ringere i forhold til de øvrige lande, vi skal konkurrere med inden for turistmarkedet. Inden for fællesmarkedet har kun Vesttyskland foruden Danmark fuld moms på hotelværelser, og i Vesttyskland er momsens kun 11 pct., som også gælder for alle øvrige varer.

Turismen indbringer årligt ca. 4 mia kr., og ud af disse 4 mia kr. stammer den halve milliard fra udlejning af hotelværelser. En nedsettelse af momsens eventuelt til det stade, vi har i dag, ville betyde ca. 65 mill. kr. om året. Det er mange penge, men der er for mig ingen tvivl om, at disse penge vil komme ind på mange andre måder, i det øjeblik man ned-

sætter momsens på hotelværelser og derved gør det billigere at overnatte.

Ministeren for skatter og afgifter (Svend Jakobsen):

Jeg kan oplyse, at regeringen ikke har planer om at foreslå en ophævelse af momsens på hoteller eller på andre varer eller ydelser. Situationen indbyder ikke hertil.

Det er rigtigt, at den daværende finansminister i 1972 ved besvarelsen af et tilsvarende spørgsmål sagde, at når der forelå en betænkning fra turistudvalget, ville regeringen igen se på hotelmomsens med understregning af, at der herved hverken blev stillet en ophævelse eller en lempelse i udsigt.

Det fremgår af besvarelsen, at turistudvalget nok gik ind for en så vidtgående ophævelse af hotelmomsens som muligt, men at det samtidig henstillede, at spørgsmålet om momsnedsettelse blev stillet i bero, indtil det var afklaret, om der skulle indføres et klassifikationssystem for danske hoteller.

Den nu foreliggende betænkning går ind for etablering af et klassificeringssystem og for en lempelse af momsens på hotelværelser. Udvalget kan derimod ikke anbefale en ophævelse af hotelmomsens. Situationen er, som jeg indledningsvis sagde, imidlertid sådan, at jeg på nuværende tidspunkt hverken kan stille en lempelse eller en ophævelse af hotelmomsens i udsigt.

Karen Thurøe Hansen (KF):

Det er meget beklageligt, at jeg ikke kan takke ministeren for et positivt svar. Vel vidende, at vi har økonomiske besværligheder herhjemme i øjeblikket, mener jeg udmærket godt, at vi kunne prøve at lempe i alt fald for den del af hotelprisen, som svarer til den momsnedsettelse, vi har i øjeblikket.

For mit vedkommende betragter jeg turismen som et eksporterhverv. På mange andre områder har vi lempet med hensyn til eksporterhvervene, og jeg vil spørge ministeren, om det ikke var muligt eventuelt at tage det op, også selv om vi har en vanskelig økonomisk situation.

Ministeren for skatter og afgifter (Svend Jakobsen):

Jeg er ikke uenig med fru Karen Thurøe Hansen i, at der for en vis del af hoteludlejningssektoren kan være en begrundelse for en

[Ministeren for skatter og afgifter.]

vis sammenstilling med eksportindustrien, men jeg vil gerne understrege, at det vil være uhyre vanskeligt at dele det op i den del, der er at sidestille med eksporten, og den del, der er at sidestille med omsætningen på det hjemlige marked. Jeg kan kun gentage, at situationen, som den tegner sig i øjeblikket, ikke taler for at ophæve momsens hverken her eller andetsteds.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Burgdorf* (KF) til ministeren for skatter og afgifter:

»Vil ministeren ændre loven om prisdæmpende ydelse, så den tager større hensyn til mindre virksomheder?«

(Spm. nr. 293).

Skriftlig begrundelse.

Loven om prisdæmpende ydelse blev som bekendt udformet således, at den alene gennem sin administrative opbygning stiller mindre virksomheder meget vanskeligt. I en henvendelse til udvalget, der først fremkom, da arbejdet med lovens endelige udformning var tilendebragt, gør Håndværksrådet opmærksom på, at loven udelader 45.000 personer inden for håndværket, der har i alt 140.000 beskæftigede, og noget lignende er utvivlsomt tilfældet inden for detailhandelen. Inden for håndværket og den mindre industri som helhed udelades 120.000 personer af i alt 420.000. Denne kendsgerning er naturligvis med til yderligere at forvride konkurrenceforholdet mellem små og større virksomheder.

Uanset at det konservative folkeparti havde ønsket en helt anden og meget simplere løsning på hele omkostningsproblemet, mener jeg, at det nu, da et flertal har vedtaget loven i dens foreliggende form, må være rimeligt at ændre den, således at den ikke diskriminerer mindre virksomheder ved at udelade en væsentlig del af deres personel. For håndværkets vedkommende er det 25.000 medarbejdende mestre, 3.000 deltidsansatte funktionærer og 17.000 lærlinge. I hvert fald for lærlingene må det da være simpelt at ændre ordningen, så de kommer ind under den.

Det vil være så meget rimeligere, som en afdæmpning i tilgangen af lærlinge og elever

vil forværre det meget alvorlige ledighedsproblemet blandt de unge.

Burgdorf (KF):

Som det vel fremgår af de oplysninger, jeg medgiver mit spørgsmål, er det ikke selve loven om prisdæmpende ydelser, jeg sætter spørgsmålstegn ved, selv om vi tidligere har talt og stemt imod den lov, fordi vi mener, den er forkert, men det er de virkninger, som denne lov medfører. Det er her, der er noget galt, det er endda pivende galt, og jeg vil gerne spørge ministeren, om det virkelig er sådan, at de mennesker, som her er nævnt, er blevet glemt, eller om de er blevet skubbet ud i mørket. Det gælder de mindre næringsdrivende såsom håndværkere, selvstændige håndværksmestre og detailhandlere samt disses elever og lærlinge. De kan ikke få del i de goder, som denne lov giver. Og hvad med de medhjælpende hustruer? Har man overset dem som så ofte før? Har man slet ikke tænkt på det? Jeg mener, der er noget her, som ministeren bør tage op og rette, og det vil jeg gerne spørge om han er villig til.

Ministeren for skatter og afgifter (*Svend Jakobsen*):

Hr. *Burgdorf* spørger, om jeg vil ændre loven om prisdæmpning, så den tager større hensyn til de mindre virksomheder. Den godtgørelse, som arbejdsgiverne får efter loven om prisdæmpning, skal beregnes på grundlag af ATP-bidraget. Det medfører bl. a., at der ikke beregnes godtgørelse for lærlinge og for personer over 66 år samt for deltidsansatte. Der beregnes således heller ikke godtgørelse for arbejdsgiverens egen beskæftigelse i virksomheden.

Når regeringen og forligspartierne valgte at lade ATP-bidraget være grundlag for beregningen, skyldtes det først og fremmest de store administrative fordele, dette indebærer, ikke mindst for de mindre næringsdrivende. Der er her tale om en beregningsfaktor, der i forvejen er kendt både af arbejdsgiverne og af myndighederne. Det bliver derfor enkelt for arbejdsgiverne at beregne godtgørelsen, og myndighederne får et grundlag for at kontrollere beregningen.

ATP-bidraget fremgår dels af de kvartalsvise indbetalinger, dels oplyses det på oplysnings-sedlerne og lønangivelserne. Skulle man ved siden heraf have opstillet en særordning for

[Ministeren for skatter og afgifter.]

ikke ATP-berettigede lønmodtagere, ville det have kompliceret ordningen meget betydeligt til ulempe såvel for arbejdsgiverne som for det offentlige. Regeringen og forligspartierne var derfor enige om, at ordningen ikke kunne bære en sådan udvidelse. Disse betragtninger mener jeg fortsat har gyldighed, og jeg har derfor ikke til hensigt at foreslå loven ændret.

Burgdorf (KF):

Jeg må efter det svar, som jeg naturligvis må takke for, selv om jeg ikke synes, det var særlig velvilligt, konstatere, at regeringen sammen med støttepartierne ganske koldt og nøgternt erklærer, at der er en gruppe mennesker, der, selv om de har prisstigninger og lønstigninger, overhovedet ikke skal have den hjælp, som andre i samfundet får. Det må være konklusionen af det svar, ministeren har givet, og det må vi så rette os efter.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Brusvang* (CD) til justitsministeren:

»Vil ministeren fremsætte forslag om ændring af færdselsloven, således at det bliver muligt for de 16–17-årige unge at erhverve kørekort til letvægtsmotorcykel indtil 125 cm³?«

(Spm. nr. 292).

Skriftlig begrundelse.

I en række tilfælde fristes unge mennesker til at foretage konstruktiv ændring på almindelige knallerter, der i udstyr ligner letvægtsmotorcykler. Disse knallerters maskindeler kan også ved ændringen præstere en væsentlig højere fart end den tilladte. Faren herved er åbenbar. Almindelige knallerter har trods udseendet ofte ikke den fornødne stabilitet. Dertil kommer, at de pågældende unge mennesker ikke har modtaget fornøden undervisning i færdselsloven og i køreteknik.

Efter spørgerens søns opfattelse, som spørgeren ikke er helt utilbøjelig til at dele, vil de unge mennesker i den nævnte aldersklasse være egnede til på forsvarlig vis at føre letvægtsmotorcykel med sædvanligt sikkerhedsudstyr og nummerplade under forudsætning af, at de modtager fornøden undervisning.

Forslaget er formuleret under forudsætning af obligatorisk brug af anerkendt sikkerheds-hjelm.

I besvarelsen vil det være ønskeligt at ministeren samtidig redegør for reglerne på dette område i de øvrige EF-lande samt i Norge og Sverige.

Justitsministeren (Orla Møller):

Hr Brusvangs spørgsmål går ud på at få afklaret, om jeg ønsker at ændre færdselsloven, så der kan blive mulighed for, at de 16–17-årige unge kan erhverve kørekort til letvægtsmotorcykler indtil 125 cm³.

Det har flere gange været foreslået, og det har også været behandlet her i folketinget i 1971, men da fandt tanken ikke nogen genklang hos tingets flertal.

Erfaringerne fra Sverige og Norge viser, at uheldsrisikoen ved kørsel med letvægtsmotorcykler er meget betydelig, og det må i den forbindelse erindres, at der i dag på motorcykler med et slagvolumen på under 125 cm³ kan præstere tophastigheder på 100–130 km i timen. Det er nok det, der er baggrunden for, at den svenske uheldsstatistik viser, at der er sket en meget betydelig forøgelse i antallet af 16–17-åriges indblanding i motorcykelulykker. Denne gruppe er nu indblandet i mere end 40 pct. af samtlige ulykker med motorcykler, såvel lette som tunge, og så bør det hermed sammenholdes, at de 16–17-årige kun er registreret som ejere af knap 19 pct. af den totale motorcykel-park i Sverige. Norge har gjort nogenlunde tilsvarende dårlige erfaringer med letvægtsmotorcykler, og det overvejes derfor for tiden i Norge, om aldersgrænsen skal forhøjes til 18 år. I Belgien, Frankrig og Italien kan førerbevis til letvægtsmotorcykler med slagvolumen på op til 125 cm³ erhverves fra det fyldte 16. år. I England er aldersgrænsen 17 år.

Jeg kan i den forbindelse nævne, at EF-Kommissionen for 2 år siden fremsatte et forslag til direktiv om kørekort, hvori mindstealderen for motorcykelkørsel er fastsat til 18 år.

Der er på grundlag af de oplysninger, jeg her har givet, ikke nogen begrundelse for, at vi skulle gå ind i en situation, der kan blive farlig for færdselssikkerheden i Danmark, og jeg kan altså ikke gå ind for en nedsættelse af aldersgrænsen for letvægtsmotorcykler.

Voigt (FP):

Jeg vil gerne stille et tillægsspørgsmål til justitsministeren, idet der i hr. Brusvangs begrundelse bliver givet udtryk for, at de unge mennesker meget ofte laver om på disse mo-

[Voigt.]

torcykellignende knallerter. Derfor vil jeg gerne bede ministeren om her at afkræfte, at den begrundelse er korrekt, som hr. Brusvang har motiveret sit spørgsmål med, idet forholdet jo, som ministeren ved, er, at netop i de store knallerter, som nu bliver lagt for had især fra kristeligt folkepartis side, kan man ikke foretage indgreb, uden at man derved også skal lave om på karburator, luftfilter osv.

Vil ministeren afkræfte dette?

Justitsministeren (Orla Møller):

Der er på dette felt som på adskillige andre nogen strid blandt de lærde, men i hovedsagen er det, som hr. Voigt har fremført her, sikkert korrekt.

Men jeg må så samtidig gøre opmærksom på, at i de overvejelser, vi har både i justitsministeriet og i retsudvalget for øjeblikket, overvejer vi, hvordan vi kan komme misbrug i form af motorer, der er tunet op og den slags ting, til livs, og det vil sandsynligvis kunne lade sig gøre.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Voigt (FP) til justitsministeren:

»Ministeren anmodes på det høfligste om at oplyse, hvordan han vil sikre, at de åndssvage får en forsvarlig færdselsundervisning.«

(Spm. nr. 295).

Skriftlig begrundelse.

Det fremgår af regeringsbladet Aktuelt den 6. februar 1976, at politiet ikke vil deltage i undervisningen af de åndssvage på bl. a. Ebberødgård, således at de kan cykle med større sikkerhed i trafikken.

Det fremgår af regeringsbladet, at der i cirkulæret står »kan« og ikke »skal«, hvilket naturligvis giver politiet ret til at nægte at undervise. Politiet gør det, fordi de ikke tør tage ansvaret. Det er derfor nærliggende at spørge ministeren, om han tør tage ansvaret, og dog, ministeren kan jo ikke vælge, han skal tage ansvaret.

Voigt (FP):

Højtærede justitsminister. Når jeg har stillet dette spørgsmål i dag, skyldes det, at regeringens partiblade Aktuelt, der jo hovedsagelig bliver finansieret af tvangsudskrevne midler

fra fagforeningskontingentet, for en gangs skyld har skrevet noget interessant og fornuftigt, hvilket vi jo ikke er forvænt med.

Det fremgår af regeringens partiorgan fra fredag den 6. februar 1976, at politiet i Birkerød nægter at deltage i oplæringen af åndssvage som cyklister. Politiasistent G. Dahl Jeppesen, Birkerød politi, siger til regeringens partiorgan, at der i cirkulæret står, at politiet kan, men ikke at de skal, og det er da rigtigt, det fremgår klart af cirkulære nr. 221 fra den 20. oktober 1967. Det må derfor være rimeligt at spørge ministeren, om han vil ændre dette cirkulære, således at det bliver tydeliggjort, at politiet skal yde assistance til færdselsundervisningen af de åndssvage?

Som et forsvar for denne nægtelse siger politiassistent Jeppesen bl. a.: selvfølgelig skal vi ikke diskriminere, men børnene er vel anbragt på Ebberødgård, fordi de har en brist i åndsevner. En anden begrundelse er, at man ikke har nogen mand, der tør påtage sig ansvaret for denne undervisning.

Jeg vil derfor spørge ministeren, om han tør tage ansvaret, og dog, ministeren har vel ikke noget valg, han skal vel tage ansvaret.

Justitsministeren (Orla Møller):

Bemærkningerne om det nævnte dagblad skal ikke have nogen kommentarer med fra min side. Om det saglige i spørgsmålet følgende:

Det er korrekt, at justitsministeriet har udsendt et cirkulære om politiets bistand ved færdselsundervisning i skolerne, og heraf fremgår det, at politiet kan yde bistand til gennemførelse af den praktiske del af skolernes færdselsundervisning, herunder bl. a. til afholdelse af cyklistprøver, og at denne bistand bør ydes af egnede polititjenestemænd.

Uanset at den nævnte bistand fra politiets side er frivillig, medvirker politiet overalt i landet ved færdselsundervisning og specielt ved afholdelse af cyklistprøver. Der er ikke af socialministeriet eller justitsministeriet udsendt særlige retningslinjer for færdselsundervisning af åndssvage, da de, som jeg har nævnt, for folkeskolen gældende bestemmelser i det væsentlige også må kunne anvendes i relation til færdselsundervisning af de åndssvage.

Og så kommer den omtalte sag i dagbladet Aktuelt. Den stammer fra en artikel om færdselsstræning, et glemt kapitel i omsorgslæren,

[Justitsministeren.]

skrevet af en medarbejder fra personalehøjskolen under socialstyrelsen. Forinden henvendte forfatteren sig til politiet i Birkerød, der oplyste, at spørgsmålet om afholdelse af cyklistprøver for eleverne på Ebberødgård ikke havde været rejst over for politiet, men at det formentlig ikke ville være helt ufarligt for disse elever at deltage heri, selv om politiet medvirkede, ligesom det eventuelt, såfremt det måtte blive aktuelt, kunne være vanskeligt at finde en polititjenestemand, der var specielt egnet til at udføre sådanne prøver.

Politimesteren i Helsingør har senere rettet henvendelse til Ebberødgårds ledelse og aftalt, at politiet, såfremt man fra institutionens side ønskede at afholde cyklistprøver, naturligvis ville medvirke ved disse prøver i lighed med politiets bistand ved skolernes færdelsesundervisning og cyklistprøver. Der har imidlertid ikke fra Ebberødgårds ledelse været fremsat en sådan anmodning.

Og kort til sidst: jeg anser det ikke for nødvendigt at ændre det pågældende cirkulære. Min erfaring er, at politiets velvilje over for disse prøver og over for færdelsesundervisning er af en sådan karakter, at det ikke vil være nødvendigt med et påbud.

Voigt (FP):

Jeg forstår ministerens svar således – i hvert faldt et langt stykke hen ad vejen – at det, Aktuelt har skrevet, ikke er korrekt. De faktiske forhold er ikke, at politiet har nægtet at deltage i denne undervisning.

Da jeg nødig vil være uhøflig over for den højtærede justitsminister og den højtærede formand, skal jeg følge den gode skik og tone, der er herinde, og takke for det saglige og fyldestgørende svar, jeg her har fået.

Justitsministeren (Orla Møller):

Kun den korte bemærkning, naturligvis også i al høflighed, at jeg føler mig overbevist om, at politiet heller ikke føler sig generet af, at man en gang imellem kigger på deres arbejde, og da slet ikke, når det kan blive konstateret, at det faktisk foregår godt.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Dohrmann* (FP) til ministeren for Grønland:

»Hvilke bemærkninger har ministeren til forlydendet om, at Den nordiske Investeringsbank vil finansiere en LO-højskole i Grønland?«
(Spm. nr. 296).

Formanden:

Spørgsmålet vil blive besvaret af handelsministeren.

Handelsministeren (Erling Jensen):

Hr. Dohrmann har spurgt, hvilke bemærkninger ministeren for Grønland har til et forlydende om, at Den nordiske Investeringsbank vil finansiere en LO-højskole i Grønland.

Som det sikkert vil være hr. Dohrmann bekendt, er konventionen om Den nordiske Investeringsbank endnu ikke ratificeret hverken i Danmark eller i de øvrige nordiske lande. Allerede af den grund har det ikke været overvejet at søge midler fra investeringsbanken til etablering af den omhandlede højskole.

Ifølge de for mig foreliggende oplysninger er forholdet i øvrigt, at det end ikke på nuværende tidspunkt er kendt, hvilken slags projekter banken vil støtte.

Dohrmann (FP):

Jeg er meget forbavset over det svar, ministeren her gav. Det står i direkte modstrid med de fortrolige oplysninger, som jeg har fået fra anden side. Det kan muligvis skyldes, at det ikke er Grønlandsministeren selv, der besvarer spørgsmålet, og jeg vil derfor gerne spørge, om handelsministeren har været i kontakt med Grønlandsministeren om besvarelsen af spørgsmålet her.

Jeg vil også gerne gentage det spørgsmål, som blev stillet her den 21. januar 1976, om der i finansåret 1975-76 er stillet udlånsmidler eller andre midler til rådighed for bygningen af en LO-højskole i Julianehåb. Spørgsmålet blev ikke besvaret dengang, men det blev gentaget i finansudvalget, og dér var svaret benægtende.

Og så vil jeg gerne tilføje det spørgsmål: fra hvilken konto er de penge taget, som er blevet brugt til den byggemodning, som allerede har fundet sted på Grønland til LO-højskolen?

Handelsministeren (Erling Jensen):

Jeg ved ikke, hvilket svar hr. Dohrmann forventer på sit første spørgsmål. Jeg håber ikke, det overrasker ham, hvis jeg siger, at mit svar

[Handelsministeren.]

er Grønlandsministerens svar til hr. Dohrmann. Det er vist også vanlig praksis.

Om de andre spørgsmål kan jeg sige, at den samlede anlægsudgift til den forventede LO-højskole ventes at andrage ca. 7,4 mill. kr., af hvilke halvdelen tænkes afholdt af ministeriet for Grønland og den anden halvdel af Landsorganisationen i Danmark.

Det kan også oplyses, at der i maj 1975 blev truffet beslutning om, at opførelsen af højskolen skulle påbegyndes i 1976, og man forventer herefter i indværende finansår anvendt et beløb på i alt 750.000 kr., der indgår i det omhandlede beløb på 7,4 mill. kr.

Dohrmann (FP):

Projektet skal altså finansieres af LO og danske skatteydere. Må jeg så spørge: med hvor stort et bidrag deltager de grønlandske arbejdere?

Handelsministeren (Erling Jensen):

Jeg skal orientere hr. Dohrmann om, at de grønlandske arbejdere er organiseret i en faglig organisation, der hedder GAS, Grønlands Arbejder Sammenslutning. Jeg håber, det er hr. Dohrmann bekendt, at Grønlands Arbejder Sammenslutning arbejder i et overordentlig nært samarbejde med Landsorganisationen. Det, der er tale om, er en vennetjeneste mellem faglige landsorganisationer inden for samme land, og det er en vennetjeneste, der i beløb mig bekendt er blandt de største, nogen folkelig organisation nogen sinde har ønsket til et højskolearbejde, som i øvrigt nyder almindelig anerkendelse i dette land.

Vi har her i landet 3 LO-højskoler, der alle er godkendt af folkehøjskolen, og om hvilke jeg aldrig har hørt kritik for den folkeoplysende virksomhed, de gennemfører. Jeg håber, hr. Dohrmann er enig med mig i, at det, man nu søger at gennemføre i Grønland, er noget af samme karat og af samme værdi for det danske samfund, også for grønlandske arbejdere.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Grethe Philip (RV) til socialministeren:

»Vil fysioterapi til pensionister efter april 1976 kunne ydes i kommunal regie, f. eks. på

kommunale dagcentre, efter den sociale bistandslov med sædvanlig statsrefusion?«

(Spm. nr. 298).

Skriftlig begrundelse.

Inspireret af bemærkningerne til bistandslovens § 74, hvori fysioterapi nævnes som eksempel på forebyggende omsorgsarbejde, der kan tages op af kommunerne, har adskillige kommuner oprettet dagcentre med fysioterapi-afsnit. Der synes nu at være uklarhed om, hvorvidt der kan ydes refusion efter bistandsloven til dette arbejde.

Grethe Philip (RV):

Det er af vital betydning for det forebyggende arbejde med henblik på, at pensionisterne kan forblive i eget hjem, at der gives dem let adgang til fysioterapi. Herom tror jeg vi alle kan være enige.

Spørgsmålet er, om denne fysioterapi skal ligge i kommunal eller i amtskommunal regie. De hidtidige cirkulærer til bistandsloven har tilsyneladende endnu ikke taget stilling hertil, men en række kommuner, der i tillid til, at der vil kunne ydes refusion efter bistandslovens almindelige regler har oprettet fysioterapiafdelinger, er alvorligt bekymrede ved tanken om, at de dyre fysioterapiafdelinger oprettet i tilknytning enten til dagcentre eller til plejehjem måske ikke fremtidig vil være refusionsberettigede.

Jeg beder derfor socialministeren oplyse, hvordan hun ser på dette spørgsmål, og jeg spørger, om ministeren vil drage omsorg for, at der hurtigt i cirkulærereform bringes fuld klarhed over spørgsmålet.

Socialministeren (Eva Gredal):

Efter bistandslovens § 74 skal kommunalbestyrelsen sørge for, at der i kommunerne indrettes dagcentre til det omsorgsarbejde, der bedst kan foregå på en institution.

Som fru Grethe Philip nævner i begrundelsen for sit spørgsmål, fremgår det af bemærkningerne til § 74, at der tænkes på forebyggende omsorgsarbejde, og som eksempler anføres fodpleje, fysioterapi og ergoterapi. Når fysioterapi er taget med som eksempel, tænkes der på visse motionsforanstaltninger, som ofte, men ikke altid, tilrettelægges af en fysioterapeut. Det er rimeligt, at det skal betragtes som et led i omsorgsarbejdet. Egentlig fysioterapi er en behandling, og behandlingen er en

[Socialministeren.]

sygesikringsydelse. Behandlingen skal ifølge sygesikringsloven udføres efter lægehenvi- sning hos en autoriseret fysioterapeut eller på en klin- nik, der er godkendt af sundhedsstyrelsen. Bi- standsloven ændrer jo intet i sygesikringsloven. Hvis det havde været hensigten, så burde det have været drøftet ved behandlingen af for- slaget til bistandslov.

Jeg er imidlertid klar over, at der kan være nogen tvivl om, hvor grænsen for det, der kan medtages under omsorgsarbejde, skal sættes, og jeg har derfor til brug for udarbejdelsen af cirkulæret om bistandslovens institutioner for nogen tid siden bedt sundhedsstyrelsen om at vejlede med hensyn til, hvor grænsen går. De regler, der skal gælde, vil blive optaget i cir- kulæret om institutioner, som også omfatter dagcentre, og som vi søger at få frem så hurtig- t som muligt.

Der vil ikke være noget i vejen for, at også den egentlige fysioterapi kan foregå i forbin- delse med et dagcenter, hvis det er praktisk, men for denne fysioterapi gælder da også syge- sikringslovens regler med hensyn til betaling af udgifterne.

Grethe Philip (RV):

Når man gennemlæser bemærkningerne til bistandslovens § 74, synes jeg nok, kommu- nerne må have været berettiget til at forestille sig, at det var fysioterapi i sin helhed og i sine forskellige former, som lå i kommunal regie. Det har imidlertid ikke været formålet med mit spørgsmål at optage en diskussion om, hvor det skulle ligge, men mere pege på, at en uklar- hed var meget uønskelig, og jeg er derfor glad for, at socialministeren, det forstår jeg, meget hurtigt vil udsende et cirkulære om det. Jeg kan kun bede om, at det sker så hurtigt, det overhovedet kan lade sig gøre, og at man kan finde en form for det, således at de kommuner, der allerede har oprettet fysioterapifdelinger, ikke rent finansieringsmæssigt bliver stillet i alvorlige vanskeligheder.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af **Wamberg (FP)** til socialministeren:

»Finder ministeren, at Rødovre børneværn har handlet korrekt, når børneværnet ikke har

fulgt § 71-udvalgets henstilling om i et nyt møde at give Birgittes forældre det tilbud, ud- valget foreslog, og finder ministeren, at børne- værnet derved har søgt Birgittes tarv vareta- get?«

(Spm. nr. 299).

Skriftlig begrundelse.

Børneværnet i Rødovre fik i brev af 22. ja- nuar 1976 formelt meddelt § 71-udvalgets vur- dering af Birgittesagen. Børneværnet havde forud herfor erklæret sig indforstået med at afholde nyt møde i sagen.

Formanden for børneværnet havde indtil da med alle midler, der stod til hans rådighed, søgt Birgittesagen forceret frem til en ny tvangsanbringelse af Birgitte.

I stedet for omgående efter modtagelsen af § 71-udvalgets vurdering af sagen at foranle- dige nyt møde afholdt med alle implicerede parter, trækker formanden for børneværnet i Rødovre sagen i langdrag ved i et brev til § 71-udvalget at forlange oplysninger om for- malia vedrørende udvalgets behandling af sa- gen.

Dette har efter min opfattelse skadet Birgit- tes tarv og har ifølge dagspressen skræmt for- ældrene og resulteret i, at moder og barn nu har forladt landet.

Formanden for børneværnet i Rødovre har derved på ny gjort sig skyldig i magtmisbrug til skade for Birgittes tarv.

Wamberg (FP):

Ministeren kan ikke være ubekendt med, at formanden for børneværnet i Rødovre, straks efter at Birgitte var fjernet af sine forældre, søgte alle tænkelige eftersøgningsmuligheder iværksat for at få barnet genanbragt på insti- tution. Politiet forholdt sig fornuftigvis passivt.

Efter at barnet var anbragt på en kendt adresse, søgte formanden for børneværnet på ny politiets medvirken til at tvangsfjerne bar- net. Da § 71-udvalget enigt gav udtryk for, at mor og barn ikke på ny umiddelbart måtte skilles, havde det pludselig ingen interesse for børneværnet at afholde nyt møde, men for- manden valgte at indlede en brevveksling med § 71-udvalget.

Det, der interesserer mig, er at høre, om socialministeren er enig med børneværnet i den fremgangsmåde, det har benyttet inden for den seneste måneds tid.

Socialministeren (Eva Gredal):

I anledning af hr. Wamberg's spørgsmål har jeg fra børneværnet i Rødovre fået oplyst, at børneværnet den 28. januar 1976 besluttede at tage § 71-tilsynets henstilling af 22. januar 1976 til efterretning, for så vidt angår tilbud til mor og barn om ophold på en anden egnet institution end den, som børneværnet havde foreslået, f. eks. Kysthospitalet på Refsnæs. Samtidig måtte børneværnet imidlertid konstatere, at hverken moderen eller dennes læge ønskede en sådan løsning.

Den 4. februar 1976 blev sagen på ny behandlet af børneværnet med det resultat, at det trods forhåndsafvisningen fra moderen og dennes læge blev besluttet skriftligt at give moderen tilbud om ophold i overensstemmelse med § 71-tilsynets henstilling, og dette tilbud afgik til moderen den 6. februar 1976.

Helt uafhængigt af børneværnets stillingtagen til § 71-tilsynets henstilling blev det på mødet i børneværnet den 28. januar besluttet at indhente tilsynets vurdering af, om børneværnet havde behandlet sagen i overensstemmelse med loven. Efter hvad der foreligger oplyst over for mig, har § 71-tilsynet ikke fundet, at børneværnet har handlet i strid med de i loven fastsatte regler.

Wamberg (FP):

Jeg vil gerne i fortsættelse af ministerens besvarelse spørge, om ministeren finder det rigtigt, at børneværnet ikke har afholdt det formelt nye møde, som børneværnet havde besluttet afholdt, når barnet var bragt til veje, og i stedet meddeler en skriftlig tilslutning til en henstilling fra § 71-udvalget.

Socialministeren (Eva Gredal):

Jeg vil gerne medgive hr. Wamberg, at jeg finder, det havde været rigtigere, om der var blevet indkaldt til møde, og det vil jeg gøre Rødovre børneværn opmærksom på.

Wamberg (FP):

Dette svar kan jeg takke for, og jeg håber, at ministeren vil sætte sin fulde myndighed ind på at få dette nye møde afholdt.

Inge Krogh (KrF):

Jeg vil gerne spørge socialministeren, om det ikke er muligt på en eller anden måde at meddele børneværn – og efter bistandslovens

ikrafttræden socialforvaltningen – viden om, hvor stor betydning det har, at børn og forældre er sammen. Jeg kan tage mit udgangspunkt i Birgittesagen uden egentlig at referere til nogen personer. Dette at et børneværn fjerner et barn, efter det kun har været 2 døgn i sit eget hjem, må siges at være en psykisk fejl, også følelsesmæssigt. Det formelle er i orden, det er vi klar over, det har landsretten 2 gange bekræftet. Kan det ske i form af cirkulærer eller hvordan, måske undervisning? Jeg synes, der mangler noget psykisk i afgørelsen.

Socialministeren (Eva Gredal):

Jeg har den opfattelse, at det ligger helt klart for de nuværende børneværn, og også vil komme til at gøre det for de kommende sociale udvalg, som skal tage sig af disse sager efter den 1. april 1976, at noget af det allervigtigste er, at børn og forældre forbliver sammen, og det indgår også i den kursusvirksomhed, der er omkring bistandslovens ikrafttræden. Men vi må jo altså stadig væk erkende, at der kan være tilfælde, hvor det vil være nødvendigt at skille parterne ad, men jeg tror, at det i høj grad er den aller-allsidste løsning, der kommer på tale. Jeg mener også, at det indgår i de regler og de opstillinger, der er omkring cirkulærene til bistandsloven, men jeg kan ikke huske her, hvad der nøjagtigt står om det. Jeg ville mene, at man kunne se på det i socialudvalget, når vi har fået undersøgt det nærmere.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Hagen Hagensen* (KF) til socialministeren:

»Vil ministeren udarbejde en redegørelse for, hvor mange stillinger under socialministeriet der ville være overtallige, hvis de gældende normer blev fulgt?«

(Spm. nr. 306).

Hagen Hagensen (KF):

Først skal jeg sige, at mit spørgsmål til ministeren ikke vedrører spørgsmålet om personalelofter eller noget, der svarer dertil. Jeg er ganske klar over, at det vil være overholdt. Jeg skal kort begrunde, hvad spørgsmålet går på. Det er ønsket om, at ministeren vil give tilsagn om at udarbejde en redegørelse for, hvor mange stillinger der under hendes ressort ville være

[Hagen Hagensen.]

overtallige, hvis gældende normer var blevet fulgt. Det skyldes det forhold, at det er kommet frem i pressen for nylig, at der skulle være ganske mange steder, hvor man simpelt hen ikke har det antal elever eller klienter, om man vil, der svarer til de medarbejderstabe, der findes de pågældende steder. Jeg skal ikke gå i enkeltheder med, hvilke steder det er, men blot bede ministeren om, at ministeren vil sørge for, at vi får en samlet redegørelse for, hvorledes det egentlig står til på disse punkter.

Der er så mange, der har offentlig beskæftigelse her i landet. Det er en stor del af os allesammen, der har offentlig beskæftigelse, og vi skal jo passe på, at det ikke tager overhånd. I hvert fald skal vi udnytte de ressourcer, vi har, på ordentlig måde, og det må også betyde, at der skal være et rimeligt forhold mellem antallet af elever og dem, der skal varetage elevernes pasning.

Socialministeren (Eva Gredal):

Jeg er ganske enig med hr. Hagen Hagensen i, at vores ressourcer skal udnyttes bedst muligt.

Der har i den seneste tid i pressen været oplysninger om forskellige børne- og ungdomsinstitutioner. Jeg vil kalde det nogle historiske oplysninger, for siden den tid og samtidig dermed skete der en lang række ændringer inden for socialministeriets område. Jeg kan sige, at vi i 1972-73, med baggrund i, at der ikke var elever nok, nedlagde en lang række institutioner. Det kom i 1972-73 til at ligge på 375 pladser.

Samtidig gik socialstyrelsen i gang med at følge den praksis, at når belægningsstallene på institutionerne kom ned under 90 pct., så skulle man sørge for, at der ikke skete nybesættelse af ledigblevne stillinger uden speciel godkendelse fra styrelsen. Hvis det så viste sig, at faldet i belægningsprocenten måtte bedømmes som værende af mere varig karakter, skulle personalenormeringerne ændres, således at de kom til at svare til det fremtidige klientel. Det er ændringer, som foretages hvert år under det gældende system på bevillingslovene. Jeg vil dog godt gøre opmærksom på, at det jo er forbundet med lidt vanskeligheder, fordi det personale, der er på institutionerne, er ansat på tjenestemandslignende vilkår og der derfor opstår problemer omkring efterløn. Men

det er alt sammen ting, som bliver behandlet i forbindelse med de årlige bevillingslove.

Jeg vil også godt sige, at vi i forbindelse med bistandslovens ikrafttræden og i det forløbne år har nedlagt børnehjemspladser i et antal af ca. 400, men vi kan ikke uden videre nedlægge alting, for vi skal også være i den situation, at vi kan stille pladser til rådighed for de børn, som skal anbringes. Derfor kan man ind imellem finde, at der bliver en dækningsprocent, der ligger under 100, men som jeg sagde før: under 90 pct. skal man tage spørgsmålet op.

Jeg mener ikke, at det vil være rimeligt at udarbejde en redegørelse, idet vi jo som sagt regulerer alt vedrørende personalet i forbindelse med de årlige finanslove. Opretter vi nye institutioner – hvad vi i øvrigt ikke gør inden for børne- og ungdomsinstitutionerne mere – så vil der i forbindelse med de fremsendte aktstykker til finansloven være taget stilling til, hvor meget personale der skal være. Vi har ikke fastsatte normer på andre områder end inden for daginstitutionerne, og som det vil være hr. Hagen Hagensen bekendt, har vi jo netop i denne tid og i forbindelse med datoen den 1. april nogle helt klart fastlagte normer, som har givet sig udtryk i en reduktion af personalet.

Hagen Hagensen (KF):

Jeg kan ikke rette nogen synderlig tak til ministeren for svaret, for jeg må fastholde det nødvendige i, at der kommer en redegørelse over disse forhold.

Hvad angår daginstitutionerne skal jeg ikke knytte yderligere bemærkninger hertil. Jeg er, som ministeren allerede har sagt det, bekendt med de normer, der er gældende fra den 1. april i år. Men der er ingen tvivl om, at der undertiden kan fremkomme et misvisende forhold de enkelte steder, når man tænker på de normer, der er for, hvor mange elever der skulle være, og hvor mange der skulle være for at tage vare på dem, og man så tænker sig, at det kommer ned under de 90 pct. efter et andet begreb, nemlig hvor mange der er indskrevet, og så det tredje begreb, hvor mange der faktisk er til stede de pågældende steder, der skal tages vare på.

Det er jo her, vi kommer ind på spørgsmålet, om der ikke findes en uhyre mængde af overtallige medarbejdere i forhold til de elever, der faktisk er til stede. Det er ikke noget, vi kan se – stort set da ikke – i de årlige fi-

[Hagen Hagensen.]

nanslovforslag; dér kan man ikke se, hvad der er brugt de enkelte steder. Det er korrekt, at hvis der kommer et aktstykke om det, så kan man få noget at vide derom, men jeg synes, der trænges til en redegørelse for disse forhold, således at man kan få klarhed over, om der er et passende forhold, norm, mellem klienter og dem, der skal varetage deres tarv.

Gerda Møller (KF):

Jeg har desværre ikke kunnet være inde og høre ministerens svar, men jeg vil da gerne have lov at stille ministeren et spørgsmål. Jeg sidder selv i bestyrelsen for nogle institutioner, både pigeinstitutioner og spædbørnshjem, og begge steder har vi i over et år haft mindre end, det ene sted kun halvdelen af, den belægning, vi skal have. Hvor længe skal vi køre med det personale, som er normeret til den fulde belægning? Det er i begge tilfælde Københavns kommune, der visiterer eleverne. Når vi drøfter det med personalet, så siger de: ja men hvad hvis der pludselig bliver fuldt en dag, så kan vi jo altså ikke undvære, at vi er så og så mange. Der er hensyn at tage til nattevagt og fordeling, og så bliver vi jo nødt til at være lige så mange som vi er, når institutionen er fuldt belagt. Det vil jeg egentlig godt have et svar på.

Socialministeren (Eva Gredal):

Det er klart, at der til tider kan ske dette, at der ikke er de klienter til stede, som er indskrevet på institutionen, men vi har altså ikke tvangsmidler, således at vi kan tilbageholde dem. Vi kender alle sammen det fænomen, at de unge løber fra institutionerne i visse perioder og så kommer tilbage. Det vil være en ganske umulig ting at sige, at nu er der ikke så mange, og så må vi altså afskedige nogle folk, bl. a. fordi en del af dem er tjenestemandslignende ansat.

Vi kan altså ikke reagere så hurtigt, som det kunne lyde til hr. Hagen Hagensen gerne ville have, vi skulle gøre. Vi er tvunget til og forpligtet til ifølge lovgivning at opretholde institutioner. Men jeg vil igen gøre opmærksom på, at jeg ikke tror, der er nogen andre, der har nedlagt så mange institutionspladser for at søge at få vores ressourcer bedst muligt udnyttet, som jeg har gjort i den periode. Der er nedlagt, som jeg sagde før, knap 400 i første omgang og nu 400 igen.

Jeg vil godt sige til fru Gerda Møller, at det er svært for mig at svare på det konkrete spørgsmål. I forbindelse med bistandslovens ikrafttræden har der været en gennemgang af hver eneste institution rundt omkring i landet. Vi har haft en udlægningsafdeling under socialstyrelsen, som har besøgt hver eneste institution. Der er taget stilling til, hvilket amt der skal indgå overenskomst med dem. Det ligger helt klart, at de steder, hvor der ikke har været belægning nok og ikke været behov nok, bliver institutionerne nedlagt, så konkret kan jeg ikke svare, men det er altså generelt ud over hele landet.

Hagen Hagensen (KF):

Nu kan der begynde at komme en lille tak frem til ministeren for svaret. Men jeg fastholder alligevel gerne at ville have redegørelsen, idet jeg spørger ministeren, om hun finder, det vil være rimeligt og normalt, at der er normeret eller til stede flere personer til at tage vare på eleverne, end der er elever til stede. Det finder jeg vi også må have en klaring på.

Bertel Haarder (V):

Vil ministeren tage skridt til, at der ved fremtidige normeringer tages hensyn til, hvor stor en gennemsnitlig faktisk tilstedeværelse, der er på de pågældende institutioner?

Socialministeren (Eva Gredal):

Jeg finder ligesom hr. Hagen Hagensen, at antallet af dem, der er til stede, og antallet af de normerede stillinger skal svare nogenlunde til hinanden, men vi har altså visse vanskeligheder omkring dette, fordi vi skal give tilbud til folk og til børnene, så de kan få institutionsplads.

Til hr. Bertel Haarder vil jeg gerne sige, at den 1. april træder bistandsloven i kraft. Derved udlægges alle daginstitutioner til amter og kommuner og døgninstitutioner til amterne, og dér bliver det amternes ansvar at sørge for, at antal pladser og antal normerede svarer til hinanden.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Jørgen Jensen* (DKP) til arbejdsministeren:

»I hvilket omfang er ministeren og dermed staten økonomisk og moralsk ansvarlig for personskader, sygdom og dødsfald blandt de kø-

[Jørgen Jensen.]

benhavnske kloakarbejdere, der ikke er hindret på grund af arbejdstilsynets uagtsomhed, uvidenhed eller manglende muligheder?»

(Spm. nr. 303).

Skriftlig begrundelse.

I ministerens svar af 12. januar 1976 på mit spørgsmål vedrørende beskyttelse af kloakarbejderne henvises til en undersøgelse af SIFA, som oplyser, at kun i et enkelt tilfælde fandtes en værdi, der var højere end den hygiejniske grænseværdi. Alle andre lå betydelig under de hygiejniske grænseværdier.

Selv om disse oplysninger skulle være rigtige, så fastslår den undersøgelse, der er foretaget af hygiejnisk institut ved Københavns universitet, at sygdomstilfælde for kloakarbejdere i København er langt højere end i andre tilsvarende befolkningsgrupper, og at dødeligheden på det nærmeste er dobbelt så høj.

Jeg kan henvise til brev af 30. januar 1976 fra hygiejnisk institut, underskrevet af universitetslektorerne cand. pharm. Jørgen Mørkholdt Andersen og speciallæge, dr. med. Tage Egsomose, til Københavns borgmester A. Wasard, hvori påpeges, at man næppe kender de stoffer, der dannes i luften over rådne kloakindhold, og at kendskabet til disse forhold er en forudsætning for, at de hygiejniske grænseværdisystemer kan anvendes.

Jørgen Jensen (DKP):

Først vil jeg gerne understrege, at når jeg spørger om svaret i forbindelse med sygdom og dødsfald blandt københavnske kloakarbejdere, fordi der ikke gribes ind, så skyldes det ikke på nogen måde, at vi ønsker at acceptere, at erstatning er bedre end at forebygge. Jeg mener, at vi er i den situation, at ingen er i tvivl om, at kloakarbejderne bliver udsat for påvirkning af skadelig art. Men når man så alligevel søger at rejse tvivl fremfor at gribe ind – og dér mener jeg, det ikke alene er i den debat, som føres i bladene, men direkte fra Københavns kommune, som er ansvarlig, og at arbejdstilsynet tilsyneladende holder sig passiv i denne diskussion – ja, så rejses spørgsmålet: hvad så? Hvor skal svaret så placeres for, at der ikke gribes ind?

Vi har jo haft gentagne sager, hvor arbejdsgiveren er frifundet, fordi direktiver og cirkulærer fra arbejdstilsynet ikke var klare nok. Derfor går spørgsmålet på, hvem der har an-

svaret for, at der ikke gribes ind i den nuværende situation.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen):

Arbejdstilsynet er ikke og har ikke været passivt i den situation, der ligger her.

Det er jo sådan, at kernen i det spørgsmål, hr. Jørgen Jensen har stillet mig, i virkeligheden er et alvorligt angreb på arbejdstilsynet for at have forvoldt personskader, sygdom og dødsfald blandt de københavnske kloakarbejdere. Grundlaget for dette angreb er som bekendt en undersøgelse over nogle arbejdsforhold for kloakarbejderne, ansat ved Københavns kommune, foretaget af medarbejdere ved hygiejnisk institut ved Københavns universitet, en undersøgelse, der blev iværksat i 1974 efter forhandling mellem universitetet, nogle faglige organisationer og bl. a. arbejdstilsynet. Rapporten forelå i slutningen af 1975. Jeg vil gerne understrege, at der er tale om en redegørelse for en række særdeles alvorlige forhold, og der er også tale om nogle konklusioner, som vil være af betydning for det arbejde, som er i gang omkring løsningen af disse problemer.

Må jeg føje til, at i den skriftlige besvarelse, jeg gav hr. Jørgen Jensen for en måned siden om, hvorledes jeg ville sikre, at der bliver grebet ind for at beskytte kloakarbejderne, har jeg udførligt redegjort for det igangværende arbejde med udarbejdelse af nye sikkerhedsregler for arbejdsforholdene i kloakker.

Der er tale om et meget omfattende arbejde i nært samarbejde med bl. a. Forbundet for offentligt ansatte og Specialarbejderforbundet. Dette arbejde er foregået både intensivt og hurtigt, således at et færdigt udkast til en række nye regler kan foreligge allerede her til foråret. Det er endvidere sådan, at undersøgelsesrapporten fra hygiejnisk institut indgår som en del af materialet i forarbejdet til disse sikkerhedsregler. Det samme gælder et brev af 30. januar med nogle supplerende synspunkter, som to af forfatterne til rapporten har sendt mig.

Jeg vil da nok sige, at på denne baggrund finder jeg det personligt helt uforståeligt, at hr. Jørgen Jensen nu vil rette dette urimelige angreb på arbejdstilsynet. Der er for mig at se intet grundlag i den nævnte rapport for at lægge skylden for eventuelle mangler ved arbejdsmiljøforholdene på arbejdstilsynet. Tværtimod er det mit bestemte indtryk, at arbejds-

[Arbejdsministeren.]

tilsynet gør en meget betydelig indsats for så hurtigt, som det er muligt, sammen med de faglige organisationer, kommunerne og forskellige særligt sagkyndige at finde frem til virkelige forbedringer af de gældende sikkerhedsregler og en række praktiske foranstaltninger.

Lad mig endelig sige, at jeg meget nøje vil følge udviklingen på dette vigtige arbejdsmiljøområde. Jeg har bedt arbejdstilsynet om at fremme det igangværende udvalgsarbejde så meget, som det er forsvarligt under hensyn til de meget komplicerede forhold, det drejer sig om, og som sagt varer det ikke længe, før man er færdig.

Jørgen Jensen (DKP):

Jeg kan takke arbejdsministeren for, at man vil følge udviklingen meget nøje.

Når arbejdsministeren siger, at han ikke rigtig forstår dette angreb på arbejdstilsynet, så vil jeg gerne gøre det klart, at i spørgsmålet siger jeg: »I hvilket omfang er ministeren og dermed staten økonomisk og moralsk ansvarlig for personskader...«

Det er rigtigt, at man så kan skyde arbejdstilsynet ind imellem og sige, at det er dem, der egentlig er den udøvende magt i denne forbindelse. Men jeg må dog understrege, at arbejdstilsynet begrænses i deres virkeområde på grund af den manglende økonomi, på grund af manglende personale.

Det er en kendsgerning, at de undersøgelser, som her er sat i gang, er der rejst tvivl om. Det er også en kendsgerning, at arbejdstilsynet ikke efter min opfattelse her har trådt kraftigt nok op. Jeg skal erindre om, at vi igennem mange år jo har ført debatter om undersøgelser, som arbejdstilsynet ikke har været i stand til at gennemføre på forsvarlig vis. Jeg skal bare erindre om malerrapport og svejserapport, som blev udført af studerende, og som der blev rejst tvivl om, og hvor man senere måtte erkende, at det var rigtigt, og at der var folk, der var blevet skadet, og også mange, der var døde, fordi man ikke greb ind.

Så kommer der en rapport her, som ingen rigtig tør pege fingre ad, men hvor man alligevel tillader sig fra Københavns kommunes stadsingeniør at sende et brev rundt til kloakarbejderne, der siger, at denne rapport sikkert ikke er rigtig, uden at bevise det eller uden at rejse nogen modargumenter. Det er derfor, jeg siger, at i denne situation burde arbejdstilsynet

have trådt frem. Ellers er de i virkeligheden med til ligesom at godkende det, man her fra arbejdsgiverside prøver på at lægge frem.

Derfor må jeg understrege endnu en gang, at det, vi har ønsket med dette spørgsmål, er at gøre det helt klart, at efter vor opfattelse kan der ikke være tvivl om, at de, der påføres skader efter den rapportens fremkomst, de, som bliver ramt af sygdom eller dødsfald, må have en vis ret til at rejse ansvaret politisk og sige: det er jer, der har ansvaret for, at der ikke gribes ind.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen):

Det er vel ikke urigtigt, at arbejdstilsynet ikke til enhver tid har haft de ressourcer og det personale, som man havde behov for, det skal jeg være den første til at erkende, og jeg har også en ansøgning liggende om yderligere personale til arbejdstilsynet. Men det mener jeg ikke spiller nogen afgørende rolle i denne sammenhæng. Forholdet er jo det, at det jo også er med arbejdstilsynets billigelse og godkendelse, disse undersøgelser er iværksat, og man har sideløbende sammen med repræsentanter for de forbund, som har de pågældende som medlemmer, et arbejde i gang for at få en endnu bredere undersøgelse af de forhold her, som naturligvis skal være tilfredsstillende; det er givet.

Det er da også klart, at Københavns kommune må leve op til sit ansvar. Hvilken vurdering af den undersøgelse, man har foretaget i Københavns kommune indtil nu, har jeg ikke noget kendskab til.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Fuglsang (DKP) til arbejdsministeren:

»Har ministeren planer om gennem dispensationsordningen eller på anden måde at komme den kategori af arbejdsløse til hjælp, der er kommet i vanskeligheder, fordi de ikke har været i stand til at opfylde de i det af arbejdsdirektøren udsendte cirkulære 78-1974 stillede krav om 130 dages arbejde inden for 3 år?«

(Spm. nr. 304).

Skriftlig begrundelse.

Den nuværende beskæftigelsesmæssige krise med indskrænkning eller lukning af virksomheder har i mange egne af landet ramt en betydelig del af deltidsarbejdere, også fordi de

[Fuglsang.]

ofte bor i områder, der i forvejen er ramt af arbejdsløshed. Dette gælder ikke mindst mindre landbrug, hvis grundværdi ved den 15. alm. vurdering steg op over 15.000 kr.s grænsen.

Fuglsang (DKP):

Mit spørgsmål angår en gruppe af vore mange arbejdsløse, nemlig sådanne, som ved siden af deres lønarbejde har en eller anden form for anden indtægt og virksomhed. Det er meget ofte mindre landbrugere, der som følge af udviklingen inden for landbruget og som følge af industrialiseringen inden for byerhvervene er blevet deltidsløse, og blandt dem adskillige, hvis grundværdier som følge af værdistigningerne ved den 15. alm. vurdering er kommet op over 15.000 kr.s grænsen. Nu har de som følge af den almindelige krise med virksomhedslukninger, begrænsninger osv. mistet deres arbejde og har derved ikke været i stand til at skaffe sig andet arbejde og har dermed ikke de 130 dages arbejde inden for 18 måneder, som forlanges i § 58, stk. 1. Det er yderligere vanskeligt, fordi de jo netop ofte bor i arbejdsløshedsøer som oppe i Nordjylland, hvor jeg har en række eksempler fra.

Disse mennesker og deres familier står nu i en meget vanskelig økonomisk situation, fordi de selvfølgelig ikke kan leve af de 15.000–20.000 kr. – ja, der er eksempler på helt ned under 10.000 kr. – som de har kunnet opnå på anden vis, og det er derudfra, jeg har stillet mit spørgsmål.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen):

Jeg har vist rigtigt forstået, at spørgsmålet er foranlediget af det spørgsmål, som arbejdsmarkedsudvalget stillede mig for kort tid siden, og som jeg besvarede den 30. januar.

Jeg går også ud fra, at hr. Fuglsang med sit spørgsmål tænker på det særlige arbejdskrav – fik jeg en fornemmelse af ved indledningen her – som gælder for visse arbejdsløshedsforsikrede, nemlig de 130 dage inden for de sidste 18 måneder og ikke som nævnt i spørgsmålet inden for de sidste 3 år.

Denne 130 dages regel går jo ud på, at medlemmer af en arbejdsløshedskasse, som driver selvstændig virksomhed, eller hvis ægtefælle gør det, for at få dagpenge skal have 130 dages arbejde i de sidste 18 måneder, altså en skærpelse af den almindelige 26 ugers regel.

Denne 130 dages regel gælder ikke, hvis den selvstændige virksomhed er af meget ringe omfang, herunder landejendomme med under 15.000 kr. i grundværdi og en virksomhed, der giver en gennemsnitlig nettoindtægt på under 30 kr. om dagen.

Der er for nylig, i øvrigt i juli måned sidste år, sket en lempelse af 130 dages reglen, idet man tidligere krævede, at de 130 dage skulle ligge inden for en periode på kun 12 måneder mod nu 18 måneder. Jeg vil gerne sige, at denne ændring fandt sted efter en forhandling i landsarbejdsnævnet, hvor man vedtog at foreslå denne ændring fremfor en ændring af 15.000 kr.s grænsen. Det skete, fordi man i nævnet var klar over, at der forestod et mere omfattende arbejde med gennemgang af forskellige bestemmelser i loven, og man ønskede ikke at foregribe dette arbejde og disse overvejelser. Spørgsmålet er jo også med i kommissoriet for det udvalg, som jeg har nedsat her først i oktober måned til at se på en række påtrængende problemer inden for arbejdsløshedsforsikringen.

Jeg vil endelig sige, at jeg er ganske enig med hr. Fuglsang i, at de særlige regler, de særlige arbejdskrav, som vi har på dette område, kan give uheldige resultater i forskellige situationer. Derfor håber jeg også, at man under udvalgsarbejdet, som er i gang, finder frem til en tilfredsstillende løsning, og jeg vil gerne bidrage til, at vi når frem til en sådan tilfredsstillende løsning.

Fuglsang (DKP):

Jeg kan selvfølgelig kun takke ministeren og ønske ham gode resultater af de forhåbninger, han nærer. For mig at se er det ganske konkrete ting, man kan gøre. Man kunne jo hæve denne grundskyldgrænse, og man kunne jo forlænge perioden på de 18 måneder eller måske begge dele. Måske kunne jeg lige spørge ministeren i forbindelse med en forlængelse af de 18 måneder, om man også gør sig overvejelser med hensyn til det lidt mere omfattende spørgsmål omkring 26 ugers reglen.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen):

Der er ingen tvivl om, at man i udvalget undersøger forskellige muligheder for en løsning af dette problem. Hvad de går ud på i enkeltheder, kan jeg ikke på nuværende tidspunkt sige noget om.

Når hr. Fuglsang så nævner spørgsmålet om 26 ugers reglen, som under de helt ekstraordi-

[Arbejdsministeren.]

nære arbejdsløshedsforhold, vi har, kan være en meget alvorlig ting for mange, ligger det også sådan, at udvalget har til opgave at finde frem til en ordning dér og at se på dette spørgsmål, og jeg mener, der er behov for en lempelse af denne regel.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Brøndsted (V) til miljøministeren:

»Vil ministeren sikre, at de få lidt større øer, der ikke har broforbindelse, og som ikke falder ind under transporttilskudsordningen for små øer, bliver ligestillet med disse øer med hensyn til transporttilskud?«
(Spm. nr. 297).

Skriftlig begrundelse.

Spørgsmålet går på en anden fordeling af midlerne. Det er en voldsom trussel mod produktion og beskæftigelse på de få halvstore øer, der ikke falder ind under transportstøtten. Værst ramt er nok Ærø, der har meget store merudgifter til transport til og fra øen.

Det virker ikke rimeligt at sætte tilskudsgrænsen ved 1.000 indbyggere, da problemerne kan være lige så store på de lidt større øer, der ikke er begunstigede af broforbindelse eller dæmning. Merudgifterne til varetransporter er så store, at det er en trussel for det erhvervsliv, der endnu eksisterer.

Da det drejer sig om så få øer, må der findes en ligestillingsordning, mens tid er. Det kan hurtigt blive for sent.

Brøndsted (V):

Når jeg spørger miljøministeren om transportvilkårene for en lille restgruppe af øer, som ikke har nogen former for hjælp til transporten til og fra øen, så er det, fordi jeg synes, det ikke er helt rimeligt. Dels er der offentlige transportmidler eller selskaber til Bornholm og andre steder, dels har vi altså tilskudsordningen til øer, der har et indbyggerantal under 1.000, men så er der nogle ganske få tilbage, hvor der endnu er et erhvervsliv, og hvor det er ønskeligt at bibeholde netop erhvervslivet, for at det ikke skal blive nogle rene ferieøer ad åre, for at bygningerne ikke skal overgå til rekreative formål, men kan blive i produktionen.

Det er helt utroligt belastende for disse er-

hvervsvirksomheder, at de har denne erhvervs-transportudgift, det drejer sig om meget store penge. Det er derfor, jeg meget gerne vil spørge miljøministeren, om han ikke finder det rimeligt, at vi laver en anden form for en fordeling af den hjælp. Jeg ved godt, at ministeren ikke har store mængder af midler at råde over, men vi kan ikke holde nogle få ude, når vi ellers ser på at hjælpe andre.

Miljøministeren (Helge Nielsen):

I landsplanredegørelsen har regeringen peget på sammenhængen mellem et faldende befolkningstal og de deraf følgende forringede muligheder for at opretholde et rimeligt serviceniveau, en rimelig kollektiv trafikbetjening m. v.

Især samfundene på de små øer er jo truede som følge af denne udvikling, og det er i konsekvens heraf, regeringen med finansudvalgets tilslutning i en forsøgsperiode på 2-3 år har gennemført en støtteordning til trafikbetjeningen af de små øer. Ordningen indebærer, at der stilles 4 mill. kr årligt til rådighed af staten til forbedring af trafikforbindelserne til de små øer under forudsætning af, at amtskommuner og kommuner hver yder tilsvarende beløb. Ordningen er jo begrænset til øer med imellem 20 og 1.000 indbyggere. Baggrunden for denne begrænsning af støtteordningen er, at det især er disse øer, der er truet af affolkning.

Samtidig er det regeringens opfattelse, at en støtte til trafikbetjeningen af de helt små øer effektivt ville kunne forbedre netop disse samfunds mulighed for at overleve, fordi det lave befolkningstal på disse øer betyder, at udgifterne til trafikbetjening ellers ville være helt uforholdsmæssig store for den enkelte, og endelig må vi erkende, at der er begrænsede tilskudsmuligheder til rådighed.

Jeg kan i denne forbindelse oplyse, at på trods af at ordningen først trådte i kraft midt i indeværende finansår, så er miljøministeriets foreløbige vurdering den, at størstedelen af tilskudsmidlerne vil blive benyttet i indeværende finansår. I næste finansår må man påregne at ordningen udnyttes fuldt ud.

Regeringen erkender de mellemstore øers vanskeligheder. Disse øers aktuelle problemer er imidlertid i en række henseender mere komplicerede end de små øers og er snarere af samme karakter som andre udkantområder. Efter regeringens opfattelse må disse problemer løses ved foranstaltninger af mere generel

[Miljøministeren.]

karakter og først og fremmest i en regionplanmæssig sammenhæng.

Brøndsted (V):

Jeg siger miljøministeren tak for redegørelsen og dermed delvis besvarelsen, selv om jeg ikke helt kan forstå det, da jeg mener, det helt reelt vel kun drejer sig om 2 øer af den mellemstore størrelse – jeg tænker her på Læsø og på Ærø. Jeg ved, at det for disse øsamfunds erhvervsliv er en vældig omkostning med den transport, og det er de øer, der endnu har en hel del erhvervsproduktion. Jeg kan nævne et enkelt område. Bare det at transportere 20.000 svin fra Ærø om året koster mellem 200.000 og 250.000 kr., og det er da klart, at det er en vældig belastning. Og tager vi så bare dette tal og fører det over på alle de andre områder med foder, med olie, med kul osv. osv., så er det altså virkelig sådan, at problemområdet, det er transportudgifterne.

Miljøministeren (Helge Nielsen):

Jeg er, som jeg også redegjorde for i første omgang, absolut ikke uenig med hr. Brøndsted. Jeg mener, det er et rigtigt problem, hr. Brøndsted rejser, men jeg vil godt understrege det, jeg også sagde, nemlig at disse øers problemer i højere grad ligner andre problemer på fastlandet i udkantområderne, at de altså ikke har den samme problemkreds som de små øer, som der er skabt muligheder for at hjælpe. Det er i høj grad i forbindelse med hele lokaliseringspolitikken med egnsudviklingsstøtte, med andre af de støtteforanstaltninger, der skal sættes ind i forhold til disse udkantområder, det er igennem en løsning af disse problemer, vi må hjælpe øer af den størrelsesorden, som hr. Brøndsted her peger på. Men som sagt er regeringen helt enig i, at det også skal med i løsningen.

Brøndsted (V):

Jeg kan ikke helt godtage ministerens udtryk, at det kan sammenlignes med yderdistrikter. De har om ikke statsveje, så dog amtsveje. Her er amtsvejen holdt op, hvor vandet begynder, og så må man selv finansiere resten af udgiften. Derfor synes jeg ikke, billedet passer, og jeg synes altså kort og godt, at det er for få midler, vi måske kan stille til rådighed. Jeg

synes, det er urimeligt ikke at hjælpe et par øer, hvor vi måske netop derigennem kunne bevare den beskæftigelse, de har, i stedet for først at hjælpe dem, når beskæftigelsen er væk og nøden er begyndt.

Miljøministeren (Helge Nielsen):

Uden at være uenig med hr. Brøndsted – det vil jeg stadig væk understrege, at jeg ikke er – så vil jeg sige, at der stadig væk er den forskel, at de små øer, der hjælpes igennem den støtteordning, som denne regering har gennemført, og som den tidligere regering lagde op til og var enig i, var øer, der ikke havde nogen transportmuligheder. Her er det øer, der dog har en færge eller anden forbindelse dér, hvor vejen ender.

Jens Møller (KrF):

Hr. Brøndsted nævnte Læsø og Ærø. Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at der også er andre områder, der har store problemer, jeg kan nævne Sejerø, og der er områder, hvor det måske ikke er egentlige øer, der er tale om, men hvor vi har mange fjorde og indskæringer, så der skal laves færgefart osv., f. eks. i Viborg amt. Der er mange steder, hvor man kan have sådanne problemer.

Nu fik vi jo den redegørelse fra ministeren, som jeg takker for, men jeg vil lige gøre opmærksom på ét problem i det, og det er dette med, at kommunen skal betale det samme beløb, som staten gør. Der er enkelte kommuner, der er særlig hårdt belastet netop i denne forbindelse med mange færgefarter og havne osv., og det kan jo gøre det særlig problematisk for dem, når de skal skaffe så stort et tilskud.

Formanden:

Jeg savner måske et spørgsmål.

Miljøministeren (Helge Nielsen):

Jeg takker hr. Jens Møller, fordi hr. Jens Møller yderligere bekræftede det svar, jeg havde givet til hr. Brøndsted. Jeg er enig i – og det var jo netop det, jeg understregede i mit svar – at det ikke kan indskrænkes til disse 2 eller 3 øer, men vedrører betydelig flere områder og et langt større problem, der skal ordnes med andre midler end dem, man har ordnet de små øers problemer med.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Jens Møller* (KrF) til boligministeren:

»Vil ministeren undersøge muligheden for, at menighedshuse o. lign. kan opnå tilskud til energibesparende foranstaltninger?«
(Spm. nr. 305).

Skriftlig begrundelse.

Der er i forskellige love afsat penge til tilskud til energibesparende foranstaltninger i henholdsvis boliger, erhvervsvirksomheder og offentlige bygninger. Der er imidlertid enkelte mindre grupper af bygninger tilbage, der ikke kan modtage tilskud, selv om et arbejde på disse ville fremme det, der var hensigten med lovene, lige så vel som arbejder på de af lovene omfattede områder.

Jens Møller (KrF):

Det drejer sig om tilskud til reparations- og isoleringsarbejder. Vi har jo igennem en række love vedtaget at give tilskud til sådanne arbejder inden for boligområdet, inden for erhvervsområdet, ligesom vi har sat nogle arbejder i gang på offentlige bygninger. Formålene med disse arbejder var jo dels det at sætte arbejde i gang og derved bekæmpe arbejdsløsheden, dels det, i hvert fald for nogle områders vedkommende, at de skulle være energibesparende, så vi på den måde også kunne spare valuta for landet på længere sigt.

Nu har det imidlertid vist sig, at selv om man skulle tro, disse 3 områder faktisk dækkede alt, så er der nogle små områder, der ikke er kommet med ind under det, og det er, hvad man måske kunne kalde sådan en slags halvoffentlige bygninger. Jeg har i mit forslag nævnt et eksempel, nemlig menighedshuse, som ikke falder ind under nogen af disse ting, og som i høj grad også kan have brug for reparationsarbejder og især for isoleringsarbejder. Hvis man gav tilskud til dem, så ville det jo lige så vel som de andre opfylde det, der var meningen med disse lovforslag, nemlig skaffe arbejde og være energibesparende, og derfor er mit spørgsmål til ministeren, om man vil undersøge mulighederne for, at disse ganske små og få områder kan komme ind under en af de 3 love, så også de kan få tilskud til dette arbejde.

Boligministeren (Helge Nielsen):

Jeg erkender det problem, som hr. Jens Møller har rejst, og kan også oplyse, at problemet var oppe i udvalget, da lovgivningen blev gennemført. Vi har yderligere foretaget nye under-

søgelser af denne lovgivning om støtte til energibesparende foranstaltninger, og dér må vi klart sige, at denne lovgivning ikke åbner mulighed for, at menighedshuse, spejderhytter og visse klublokaler kan omfattes. Dertil kræves en lovændring.

Når de pågældende bygningsgrupper ikke er omfattet, skyldes det jo først og fremmest, at der kun er begrænsede midler til rådighed til støtte til energibesparende foranstaltninger, det være sig til boliger, erhvervsbygninger eller offentlige bygninger. Men jeg er enig med hr. Jens Møller i, at også energibesparende arbejde i menighedshuse m. v. vil formindske vort totale energiforbrug i opvarmningssektoren, og jeg vil være meget opmærksom på problemet. Såfremt der i øvrigt skal foretages ændringer i lovgivningen, eller man mere permanent skulle etablere incitamentter til energibesparende foranstaltninger, vil jeg føle, det er fornuftigt også at få disse områder med.

Jens Møller (KrF):

Jeg takker ministeren for svaret og vil blot udtale håbet om, at vi så snart kan komme i gang med de ændringer.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Mette Madsen* (V) til ministeren for offentlige arbejder:

»Vil ministeren indskærpe over for de offentlige trafikselskaber, DSB m. fl., og henstille til SAS, at de, så snart forsinkelse opstår, underretter de ventende passagerer over højtaleranlæg om forsinkelsen samt meddele, hvad årsagen er, og hvor lang forsinkelsen ventes at blive?«

(Spm. nr. 300).

Skriftlig begrundelse.

Det er for mange passagerer til stor ulempe, at forsinkelser enten ikke meddeles eller meddeles efter den fastsatte afgangstid og derved forhindrer dem i at træffe andre dispositioner.

Naturligvis accepteres det af alle, at forsinkelser kan opstå, men at servicen over for kunderne med hensyn til information om forsinkelser i mange tilfælde er meget ringe, er svært at forstå. En bedre underretning af passagererne bør indgå som et naturligt led i den almindelige kundebehandling.

Mette Madsen (V):

Med dette spørgsmål har jeg tænkt på alle de mennesker, der gang på gang står og venter i ventesale og på perroner eller i lufthavne, hvis ventetider lagt sammen bliver til et enormt timetal og derfor også til et stort produktionstab. Naturligvis kan ventetider ikke undgås, men det, der gør folk sure og ærgerlige, er, at de ikke får oplysninger, der sætter dem i stand til at disponere. Det er jo i høj grad relevant at få en grund til, at et tog eller en flyvemaskine er forsinket. Står man på en perron og får at vide, at toget er forsinket, så er det meget vigtigt at vide, om det, der eventuelt er annonceret som et teknisk uheld, kun er en bagatel på 10 minutter, så man stadig væk kan nå sit arbejde, eller om man hellere straks må finde en anden transportmulighed og så have chance for at komme frem i tide.

Også i lufthavnene er det af stor betydning, at man får at vide, om en forsinkelse kun er på en halv time og f. eks. skyldes den almindelige pilot-slow-motion, eller om det er, fordi lufthavnen i Ålborg eller et andet sted er lukket på grund af tåge, så man eventuelt en halv time senere får annonceret en ny forsinkelse og det tog, man så kunne have taget med, er kørt.

Ministeren for offentlige arbejder (Niels Mathiasen):

Jeg vil da gerne sige, at jeg er helt enig med fru Mette Madsen i, at det for den rejsende er til stor ulempe, hvis forsinkelser enten slet ikke meddeles til ventende passagerer eller meddeles efter den fastsatte afgangstid.

På grundlag af de redegørelser, jeg i anledning af spørgsmålet har modtaget fra DSB, SAS og Danair, kan jeg oplyse, at informationssystemet vedrørende forsinkelser, såvel hos DSB som hos SAS og Danair, allerede i dag er tilrettelagt således, at der gives oplysninger om forsinkelser tidligst muligt, ligesom der skal oplyses om forsinkelsens forventede varighed og dens årsag. Det sidste dog uden at gå i detaljer.

Systemet er således i orden eller skulle være i orden, men det kan selvfølgelig ikke udelukkes, at den fornødne information i enkelte tilfælde ikke bliver givet som foreskrevet. Jeg er bekendt med, at såvel DSBs som SAS' og Danairs ledelse er meget opmærksomme på betydningen af, at dette informationssystem fungerer perfekt. F. eks. for SAS' og Danairs vedkom-

mende ligger det jo sådan, at den work to rule-aktion, der har været i gang fra Dansk Pilotforening, er afblæst, og at man nu kan forvente normale afgangstider, bortset fra tåge og andre vejrforhold, som vi ikke er herre over.

Mette Madsen (V):

Jeg vil da gerne takke ministeren, fordi han har indhentet oplysninger, men jeg synes ikke, at vi fik andet at vide, end at det fungerer sådan og sådan, og at det skulle være i orden. Det er jo bare ikke i orden. Jeg vil da sige med hensyn til den lille ting, som at man vedrørende årsagen ikke skal gå i detaljer, at det jo netop er det, jeg mener er så vigtigt, at man somme tider får at vide, hvorfor det sker, som jeg sagde før, enten det er en ophobet forsinkelse i løbet af en dag, som kan opstå, eller det er, fordi en lufthavn er lukket på grund af tåge, så man måske ville tage et andet transportmiddel.

Det er da klart, at ventetider ikke kan undgås, men høflighed og venlighed over for kunderne er vel et rimeligt krav til de offentlige trafikskelskaber, som man selv er med til at støtte. Og så tror jeg altså også, at det er af stor psykologisk betydning, at man får en ordentlig forklaring, for så kan en ventetid faktisk meget bedre accepteres og tages med et nogenlunde godt humør.

Ministeren for offentlige arbejder (Niels Mathiasen):

Det var for så vidt udtrykkelig det, jeg sagde, at man fra samtlige de institutioner, der er tale om, DSB, SAS og Danair, er opmærksomme på dette problem og indskærper alle steder, at det skal gøres, og det synes jeg er rigtigt. Det kan ikke udelukkes, med de mange afgange, der findes i Danmark, at det et eller andet sted ikke kommer til at fungere helt perfekt, og at der kan være undtagelsestilfælde.

Jeg vil da gerne sige, at jeg må have været meget heldig, for det er meget få gange, jeg har været ude for, at vi ikke har fået besked, undtagen hvor det er tåge, hvor det er vejrforhold, hvor det altså kan skifte fra minut til minut, fra hvert tiende minut til hvert tiende minut, og der så pludselig kan være en helt anden situation.

Mette Madsen (V):

Ja, jeg tror også, ministeren har været meget

[Mette Madsen.]

heldig, men i svaret lå der ikke noget om, at ministeren ville indskærpe, at disse regler, som ser så gode ud på papiret, virkelig bliver overholdt.

Ministeren for offentlige arbejder (Niels Mathiasen):

Jeg synes ærlig talt, det er ganske overflødig at indskærpe, når man på grundlag af de oplysninger, der er indhentet, får at vide, at man har indskærpet og følger det meget opmærksomt hele tiden. Der er ingen grund til ekstra at indskærpe det, når man selv har den opfattelse hos ledelserne.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Glensgård* (FP) til ministeren for offentlige arbejder:

»Finder ministeren det rimeligt, at DSB foretager en unfair konkurrence over for de danske vognmænd på skatteydernes bekostning, og hvad agter ministeren at foretage sig i anledning af, at DSB tilsyneladende ikke følger vedtagelserne fra finansudvalget angående DSBs takster, og vil ministeren samtidig give en nærmere redegørelse for det driftsøkonomiske i en forretning som angivet i bemærkningerne?«

(Spm. nr. 301).

Skriftlig begrundelse.

Den 4. marts 1975 søgte ministeren for offentlige arbejder finansudvalgets tilslutning til en forøgelse af DSBs indtægter. I ansøgningen skrev ministeren, at taksterne for godstransporter, der passerer Store Bælt, skal forhøjes op imod 20 pct. I relation til ovenstående må det derfor antages, at taksterne er forhøjet nogenlunde generelt.

Af pjecen »Trætransport-specialtarif for savede og høvlede trævarer i vognladninger fra Sverige/Finland/Norge til Danmark over Helsingør/Helsingborg 1975« fremgår det eksempelvis, at fragten for en sending træ på 42 kubikmeter fra Värnamo til Horsens udgør ca. 2.060 kr. Med 20 pct.s forhøjelsen fra foråret 1975 skulle denne fragt udgøre ca. 2.570 kr.

Af pjecen »Trætransport-specialtarif for savede og høvlede trævarer i vognladninger fra Sverige/Finland/Norge til Danmark over Helsingør/Helsingborg 1976« fremgår det, at frag-

ten for ovenfor anførte eksempel udgør ca. 2.190 kr., men af meddelelsen fra DSBs godsterminal Horsens af januar 1976 »Nedsættelse af fragten for træ« fremgår det, at fragten på samme eksempel kun vil udgøre ca. 1.815 kr.

Af ovenstående beregninger fremgår det tydeligt, at DSB ikke har efterkommet finansudvalgets beslutning om godstakstforhøjelsen på 15–20 pct., men tværtimod nedsat taksten med op til 30 pct.

Ministeren for offentlige arbejder (Niels Mathiasen):

Første del af hr. Glensgårds spørgsmål er jo stillet i en sådan form, at det ikke kan besvares med et nej eller et ja, uden derved at lade et postulat om, at DSB driver unfair konkurrence for skatteydernes penge, stå ubesvaret.

Jeg ville ikke finde det rimeligt, hvis DSB foretog det, som spørgeren beskylder dem for, men jeg må samtidig kraftigt afvise, at det er tilfældet. DSB må og skal konkurrere med andre transportmidler på lige vilkår og derfor også på prisen, når dette er nødvendigt, men naturligvis kun, når der derved opnås et bedre regnskabsresultat.

For så vidt angår transporter af træ fra Sverige til Jylland har den almindelige afmatning i byggesektoren i Danmark medført stærkt faldende transportmængder og dermed en overkapacitet i transportsektoren, som har givet sig udslag i øget konkurrence også på priserne. Banerne deltager heri efter almindelige forretningsmæssige principper, hvilket jeg finder helt naturligt.

Vedrørende DSBs overholdelse af de i finansudvalget godkendte takster kan jeg oplyse følgende: DSB har forhøjet sine normale godstakster i overensstemmelse med det i finansudvalget vedtagne. Dog rækker hverken mine eller finansudvalgets beføjelser til takstfastsættelser ud over landets grænser. De i begrundelsen anførte beregninger vedrører såvel dansk som svensk strækning, og jeg formoder, at den svenske regering og Statens Järnvägar gerne selv vil bestemme, hvor meget den svenske andel af banetransportprisen skal forhøjes eller nedsættes.

I øvrigt er de for trætransport fastsatte priser konkurrencepriser, som inden for statsbanelovens rammer er fastsat af hensyn til driftens økonomi, og da de endvidere er medvirkende til at opfylde finansudvalgets vedtagelse

[Ministeren for offentlige arbejder.]

om en forhøjelse af DSBs indtægter, agter jeg ikke at gribe ind i denne anledning.

Om den sidste del af spørgsmålet vil jeg blot sige følgende: forretningen er driftsøkonomisk velbegrunderet, fordi den medvirker til en rimelig udnyttelse af den kapacitet, som banerne ikke, på grund af en forhåbentlig kortvarig afmatningsperiode, kan nedtrappe i samme forhold som transportbehovet, og fordi den medfører større indtægter end direkte omkostninger og derfor forbedrer regnskabsresultatet til sidst.

Glensgård (FP):

Jeg går ud fra, at ministeren har fået brochuren »Togtrætransport 1976«, hvorfor jeg skal bede ministeren, såfremt det er tilfældet – ellers kan ministeren måske følge med i min redegørelse – bemærke følgende: hvis vi ser på fragten af et læs træ fra Värnamo i Sverige til Horsens, så vil vi se ud af de tabeller, der er opgivet af DSB, at en sådan transport efter tabellen vil udgøre 60 kr. 60 øre pr. m³. Efter udsendelsen af dette mærkværdige papir fra DSB, som skulle være sket af driftsøkonomiske årsager, vil man se, at denne pris nedsættes med 9 kr. pr. m³. Ser vi så på samme transport fra Värnamo, ikke til Horsens, men kun på denne side af Store Bælt til byen Korsør, så vil vi se, at transporten efter taksten vil udgøre 48 kr. 20 øre, men ikke nogen nedsættelse. Vi får altså reelt en transportudgift for 1 m³ træ – i det her tilfælde er der tale om godt og vel 40 m³ pr. vognlæs – på ca. 2 kr. fra Korsør til Horsens. Kan der af driftsøkonomiske årsager gives nogen begrundelse for, at DSB kører 1 m³ træ fra Korsør til Horsens til en pris af 2 kr.? Vi kan godt tage det i vognlæs. Så kører man altså et vognlæs fra Korsør til Horsens for en pris af 80 kr. Jeg vil godt se den vognmand, som kan betale bare en lille bitte del af overfartsprisen for disse 80 kr. Der findes simpelt hen ikke nogen driftstekniske eller driftsøkonomiske ting, der bevirker, at DSB fremkommer med et sådant specialtilbud.

Årsagen til, at det fremkommer – nu kan jeg se, at min tid er udløbet, jeg skal gøre det kort, hr. formand – er udelukkende, som ministeren siger, at man har haft en konjunkturedgang, hvilket har bevirket, at trælastimportørerne ikke længere ønsker, at deres træ farer rundt i Sydsverige eller på Sjælland i mere end 3–4–5 uger, hvorfor de tager og betaler en lille

smule mere og lader det køre med lastbil. Så tager det 2 dage. Det har DSB set, og derfor har de været nødt til at gå ind i denne unfair konkurrence. Jeg vil gerne have ministerens besvarelse vedrørende disse 2 kr. pr. m³ fra Korsør til Horsens.

Ministeren for offentlige arbejder (Niels Mathiasen):

Jeg er meget glad for hr. Glensgårds tillid til, at jeg kunne følge med i den forelæggelse, han har foretaget her. Den er nok for stor. Jeg vil bemærke mig hans indlæg her og give ham et skriftligt svar på baggrund af de tal, han har fremført her.

Glensgård (FP):

Ja, jeg er jo kommet i den uheldige situation, at jeg skal takke ministeren; det være hermed gjort. Men når ministeren nu alligevel vil fremsende et sådant brev til mig, hvilket selvfølgelig glæder mig, vil jeg gerne have, at ministeren ligesom kunne fortælle lidt om, hvad der er sket med takststigningerne på den svenske jernbane. Lad os tage et eksempel og sige taksten i 1975 på et læs træ fra Värnamo til Horsens. Hvad sker der så egentlig med den svenske andel af disse takster? Er den sat op og dermed fortjenesten for DSB yderligere sat ned, eller er det tilfældet, at også de svenske jernbaner har sagt: o.k., vi går ind i denne konkurrence over for vognmændene og går med ind og sætter vores takster ned?

Jeg kan se, ministeren er klar til at svare, og jeg glæder mig til svaret, men såfremt det ikke kan fyldestgøres med tal, ønsker jeg også dette oplyst pr. brev.

Ministeren for offentlige arbejder (Niels Mathiasen):

Jeg vil da inderlig gerne også besvare disse spørgsmål om Värnamo og Horsens, når det skal være specielt de to byer. Men jeg vil samtidig sige, at der er én ting, jeg også gerne vil oplyse, det er selvfølgelig, hvad der er sket inden for Statens Järnvägar. Nu ved jeg godt, at hr. Glensgård har et inderligt had til Sverige og alt, hvad svensk er, men jeg vil gerne gøre opmærksom på, at vi ikke kan blande os i tariffene og taksterne inden for svensk område. Jeg kan oplyse om, hvordan det er sket, og hvad det betyder i forhold til den danske side. Det synes jeg er det, der er det afgørende, og det skal hr. Glensgård få svar på.

Glensgård (FP):

Nej, jeg er da klar over, at vi ikke kan blande os i, hvordan svenskerne vil lægge deres takstsystem an, men det, mit spørgsmål udelukkende gik på, var, om de svenske Järnvägar havde sat deres pris ned på denne transport, og det forstår jeg ministeren vil svare mig på, fordi vi så ligesom kan se, hvordan DSB kører denne nervekrig imod vognmændene.

Men jeg vil godt, når ministeren nu er så venlig, sige: lad os tage svaret for transporten med træet fra Värnamo til Korsør, det samme læs fra Värnamo til Horsens, så kan vi sætte det lidt op, og så kan vi sikkert give hr. Lennart Larson svar på, hvad det reelt koster med en transport over Store Bælt. Det bliver noget med nogle øre pr. ton, og det vil sikkert glæde hr. Lennart Larson at få at vide.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Elsebeth Kock-Petersen (V) til ministeren for offentlige arbejder:

»Ministeren bedes oplyse, hvorfor han har hemmeligholdt sine forhandlinger under en rejse i USA i slutningen af 1975 med en B&W-direktør angående en bro over Store Bælt.«
(Spm. nr. 307).

Skriftlig begrundelse.

Det er i dagspressen oplyst, at ministeren har været i USA til hidtil hemmeligholdtte samtaler med en B&W-direktør i slutningen af 1975. Efter det foreliggende har drøftelserne drejet sig om B&Ws ønske om engagement i bygningen af en bro over Store Bælt.

Under indtryk af, at debatten om forskellige muligheder foregår i folketinget, forekommer det mærkeligt, at ministeren har ført forhandlinger om en bestemt løsning med et enkelt firma, samt at disse forhandlinger ikke har været tænkt kendt af offentligheden. Det må vel i øvrigt antages, at bygningen af en fast forbindelse udbydes i EF-licitation.

Spørgeren ønsker, såfremt dagspressens oplysninger er korrekte, en redegørelse om de førte drøftelser med B&W.

Elsebeth Kock-Petersen (V):

Jeg vil blot, før ministeren svarer, nævne, at ministeren ud over de forhandlinger i USA, som mit spørgsmål nævner, ifølge dagspressen

har haft indtil flere forhandlinger med B&W angående Storebæltsbroen. Jeg vil allerede nu sige, at jeg ikke ønsker at lægge urimelige bånd på ministerens udøvende virksomhed på grundlag af en politisk beslutning, men så længe debatten om Storebæltsproblematikken, som ministeren jo også selv har ønsket, ikke har givet sig udtryk i en definitiv beslutning, ser det jo mærkeligt ud, at ministeren fører forhandlinger – og ikke blot dette, men fører forhandlinger om en bestemt løsning med en enkelt virksomhed – samt at ministeren, selv om der har været rigelig anledning til det, ikke har underrettet folketinget om disse forhandlinger.

Ministeren for offentlige arbejder (Niels Mathiasen):

Fru Elsebeth Kock-Petersen beder mig oplyse, hvorfor jeg hemmeligholdt forhandlinger om Storebæltsbroen under en rejse til USA sammen med en direktør for B&W. For det første må jeg altså gøre opmærksom på, at der har intet hemmeligt været i den retning. Jeg har hverken brugt falsk skæg eller solbriller eller noget andet under turen, og jeg har heller ikke rejst sammen med nogen direktør for B&W. Der har intet hemmelighedsfuldt været ved denne rejse, og fru Elsebeth Kock-Petersen må hellere rette sit spørgsmål til den medarbejder ved Berlingske Tidende, der i sin omtale af B&Ws reorganisation i fredags pludselig lancerede det påfund, at man her stod over for en hidtil hemmeligholdt rejse.

For at undgå enhver mytedannelse skal jeg i øvrigt, når anledning nu gives, oplyse, at jeg fra firmaet Sverdrup & Parcel and Associates Inc., der i sin tid tog førstepremien i idékonkurrencen om Storebæltsforbindelsen, og som nu samarbejder med bl. a. B&W, blev spurgt, om jeg i forbindelse med en rejse, som jeg af andre årsager foretog til USA i begyndelsen af november måned sidste år, var interesseret i at se Chesapeake Bay-broen og et par andre større broanlæg. Besøget fandt sted den 6.-7. november, og jeg fik i forbindelse med besigtigelsen tillige en orientering om tekniske og økonomiske aspekter i forbindelse med projektet. Om forhandlinger med det amerikanske firma og B&W om bygning af Storebæltsbroen har der overhovedet ikke været tale, på anden måde end at de to firmaer på samme måde som alle andre danske og udenlandske firmaer, der i de seneste år har henvendt sig til skiftende – skiftende – trafikministre eller til Sto-

[Ministeren for offentlige arbejder.]

rebæltstyrelsen, har fået en orientering om, hvorledes sagen om den faste forbindelse aktuelt stod, og om den procedure, der er fastlagt med hensyn til sagens videre gang, når den endelige politiske beslutning var truffet.

Der er selvsagt ikke tale om nogen favorisering hverken af det amerikanske firma, af B&W eller for den sags skyld af nogen anden privat økonomisk interesse, der har opsøgt trafikministeriet under skiftende ministre, og jeg kan oplyse, at det ikke bare er en antagelse som nævnt i begrundelsen for spørgsmålet, men en for længst vedtaget beslutning også, at bygningen af den faste forbindelse skal udbydes i international licitation.

Så længe en beslutning ikke foreligger fra folketinget, så længe der ikke er udbudt i licitation, kan der ikke føres reelle forhandlinger, men det ville dog være mærkeligt, om man som trafikminister ikke orienterede sig om, hvad der sker på de forskellige områder. Det ville være værre, hvis man ikke gjorde det, og det synes jeg nok man kunne bebrejde en minister.

Jeg skal udtale min beklagelse af, at fru Elsebeth Kock-Petersen på en så naiv måde sætter sin lid til pressens troværdighed uden overhovedet at efterprøve oplysningernes rigtighed.

Elsebeth Kock-Petersen (V):

I min begrundelse for spørgsmålet siger jeg: »Spørgeren ønsker, såfremt dagspressens oplysninger er korrekte, en redegørelse om de førte drøftelser med B&W.«

Det vil altså sige, at jeg nok kan have en formening om, at det ikke er altid, pressens oplysninger er korrekte; det er bl. a. derfor man spørger.

Jeg er glad for at have fået ministerens svar. Jeg synes da også, der er rimelighed i, at man orienterer sig, men på baggrund af de udtalelser, der er kommet fra ministeren til pressen og også fra ansatte direktører på B&W, synes jeg, det må være rimeligt at få at vide, hvad sådanne drøftelser er gået ud på.

Jeg vil gerne spørge, om trafikministeren har haft orienterende drøftelser, hvis vi kan anvende det udtryk, med andre end B&W, og jeg ville da også godt spørge, om man ikke ved at føre sådanne drøftelser på nuværende tidspunkt, før man har truffet en definitiv beslutning – som jeg sagde i min lille indledning, er der jo tale om, at man endnu ikke har truffet

den definitive beslutning fra folketingets side om Store Bælt – kan være med til at skabe nogle falske forhåbninger.

Jeg vil endvidere gerne have bekræftet på baggrund af noget af det, der bliver skrevet i dagspressen i dag, at broen skal udbydes i licitation. Der bliver skrevet, at der kunne være mulighed for, at den ikke blev det. Hvis jeg blot måtte få ministerens bekræftelse på, at der bliver tale om licitation.

Ministeren for offentlige arbejder (Niels Mathiasen):

Jeg vil gerne sige til fru Elsebeth Kock-Petersen, at jeg har orienteret andre selskaber, bl. a. et andet dansk selskab, Komiteen til en fast forbindelse over Store Bælt, om, hvordan situationen var i folketinget, og de orienterede mig om, hvilke interesser de havde i det. Men deri ligger ikke forhandlinger, for forhandlinger kan ganske simpelt ikke føres, før en beslutning er truffet.

Der har været mange – under skiftende trafikministre – der har henvendt sig til ministeriet for offentlige arbejder for at undersøge, hvordan det lå, hvordan det skulle gøres, og det synes jeg er en helt relevant og rimelig ting fra firmaer, der er interesseret i det. Vores opgave er at give de konkrete oplysninger, sådan at de kan udarbejde tilbud, på grundlag af hvilke vi så engang må træffe det bedst mulige valg, det, der tjener samfundet bedst muligt.

Jeg har også læst i Politiken i dag, at man skulle kunne undgå EF-licitation, hvis regering og folketing beslutter sig for et færdigpakket projekt. Der er ikke givet nogen nærmere forklaring på, hvordan man mener det skulle kunne lade sig gøre. Hvis man gennemgår EF-bestemmelserne på dette område, så kan man kun tænke på undtagelsesbestemmelsen i artikel 3 i rådsdirektiv af 26. juli 1971, der som en undtagelse fra den almindelige regel om EF-offentliggørelse af offentlige bygge- og anlægskontrakter nævner de tilfælde, hvor vederlaget for det arbejde, som skal ydes ifølge kontrakten, enten udelukkende skal bestå i retten til at udnytte bygge- og anlægsarbejdet eller i denne ret i forbindelse med betaling af en pris.

Der kan i øvrigt rejses tvivl om, hvorvidt denne undtagelsesbestemmelse overhovedet kan anvendes, idet de seks oprindelige medlemsstater i forbindelse med vedtagelsen af rådsdirektivet gennem en erklæring fra repræsentanter for medlemsstaternes regeringer for-

[Ministeren for offentlige arbejder.]
samlet i Rådet enedes om, at de i artikel 3 nævnte tilfælde kaldet koncessionskontrakter alligevel skulle offentliggøres. Det er imidlertid usikkert, om denne erklæring fra 1971 er bindende for Danmark, hvis man jævnfører med tiltrædelsesaktens artikel 3, stk. 1.

Der ses ikke i EF-bestemmelserne at være mulighed for at forstå den artikel, der er kommet i Politiken i dag, og bladets leder på anden måde. Når dette er tilfældet, skal det bemærkes dels, at der ved 1973-lovens vedtagelse var enighed om, at Storebæltsprojektet skulle underkastes EF-licitation, dels at det var klart, at man ikke ønskede et koncessionsforhold som det, jeg har nævnt her.

Elsbeth Kock-Petersen (V):

Jeg vil sige tak for bekræftelsen af, at dette projekt, ikke blot fordi det står i 1973-loven, men også på grund af EF-reglerne er noget, der skal udbydes i licitation.

Jeg vil også sige tak, fordi ministeren så kraftigt understreger, at de samtaler, han har haft med B&W, kun har været af orienterende karakter.

Jeg fik ikke svar på mit spørgsmål før, hvorvidt han har haft tilsvarende forhandlinger med andre virksomheder, men jeg går da ud fra, at indtil en beslutning bliver truffet, vil man holde disse forhandlinger på orienterende plan.

Jeg vil også gerne have at vide, om ministeren kan sige, at han i fremtiden ikke vil forholde sig tavs med hensyn til oplysninger om de forhandlinger og de samtaler, han måtte have på dette område. Jeg ville finde, at det kunne være af betydning for den beslutning, der skal træffes her i folketetinget.

Ministeren for offentlige arbejder (Niels Mathiasen):

Det er jo kedeligt, at man har så travlt med sit næste indlæg, at man ikke hører på svaret. Jeg nævnte udtrykkeligt, at jeg havde haft kontakt bl. a. med Komiteen for en fast forbindelse over Store Bælt, en dansk organisation, som admiral Qvistgaard er formand for. Jeg nævnte udtrykkeligt, at der havde været adskillige andre i trafikministeriet – både nu og under skiftende ministre – der har søgt orientering om, hvad status var for hele projektet, hvilke oplysninger man kunne få. Jeg oplyste, at vi fra ministeriet hele tiden har været åbne

og lagt tingene frem for dem, så de kunne udarbejde det bedst mulige forslag, den dag licitationen kom, sådan at vi kunne vælge det, der var mest samfundsgavnligt. Det var, hvad jeg sagde, og det sagde jeg i mit andet svar.

Glensgård (FP):

Jeg håber, formanden vil acceptere, at jeg løber lige på kanten af spørgsmålet, idet ministeren selv har været på kanten i sit svar.

Formanden:

Nej.

Glensgård (FP):

Det accepterer formanden ikke?

Formanden:

Det skal være i tilslutning til spørgsmålet.

Glensgård (FP):

Det er også i tilslutning til spørgsmålet, idet jeg går ud fra, at ministeren svarer på spørgsmålet.

Jeg vil gerne spørge ministeren i relation til disse mange orienteringer, der har været – formentlig fornuftige orienteringer – til ministeren, om der blandt disse orienteringer har været danske eller udenlandske virksomheder, som har været interesseret i at bygge en Storebæltsbro, eventuelt finansieret gennem bropenge.

Ministeren for offentlige arbejder (Niels Mathiasen):

For det første er jeg jo specielt interesseret i, at det skal finansieres gennem bropenge, når en Storebæltsforbindelse kommer, hvad enten det er den ene eller den anden ordning. For det andet ved jeg også, at der er andre, der har været interesseret i det, og det er der ikke noget mærkeligt i. Der har været adskillige, der har været interesseret, både på den ene og den anden måde, og det synes jeg man må acceptere. Jeg finder det helt rimeligt, at folk er interesseret i disse ting. Det er det største trafikprojekt, vi har haft i dette land, og jeg synes, det er helt rimeligt, man undersøger på begge sider. Deri ligger ingen forhandling, deri ligger ingen beslutning.

Ninn-Hansen (KF):

Jeg skal ikke blande mig i, hvilke samtaler ministeren har haft eller ikke har haft. Jeg går

[Ninn-Hansen.]

ud fra som givet – og har ingen grund til at betvivle det – at ministeren har optrådt korrekt.

Det, jeg derimod har noget imod, er, hvis man opfatter en debat af denne karakter, som om man ville være ked af, at en dansk arbejdsplads fik en beskæftigelse. Derfor vil jeg gerne sige til ministeren: jeg tror af nationale grunde, det vil være værdifuldt at få den beslutning, som ministeren omtalte, meget snart, og af beskæftigelsesmæssige grunde for B&W og andre arbejdspladser må det selvsagt også have en betydning. Derfor vil jeg spørge, om ministeren vil gøre, hvad han kan, for at få den beslutning frem så snart som overhovedet muligt, så vi kan få begyndt arbejdet vedrørende en Storebæltsbro.

Ministeren for offentlige arbejder (Niels Mathiasen):

Jeg er helt enig med hr. Ninn-Hansen i selve det udgangspunkt. Hele sagen fik jo aktualitet, da vi havde den konference i sommer med industrien og værfterne om, hvad man kunne gøre for beskæftigelsen, hvoraf det fremgik, at man i 1977 ville stå over for en temmelig katastrofal situation. En af de ting, der blev følgen af det, var bl. a., at man tog dette spørgsmål op og fik det aktualiseret. Jeg ved godt, at det ikke vil kunne løse værfternes problem, men det kan i en vanskelig tid være et tilskud til beskæftigelsen på værfterne, som man vil være interesseret i, hvis vi skal have en sådan forbindelse. I min trafikredegerelse og i den debat, vi i øvrigt har haft om disse ting, har jeg lagt megen vægt på at fremhæve både over for folketinget og over for udvalget om offentlige arbejder, at man hurtigst muligt måtte nå frem til en beslutning, så tingene kunne komme i gang, i det øjeblik beslutningen forelå. Det er også baggrunden for, at jeg har orienteret mig til forskellig side, for at vide noget om det, den dag beslutningen foreligger, så man ikke først på det tidspunkt skal sætte sig ind i hele problematikken. Det synes jeg – og det tror jeg hr. Ninn-Hansen er enig i – må være en ministers opgave, men han kan ikke træffe beslutning, før folketinget har gjort det.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af **Steen Folke (VS)** til finansministeren:

»Kan ministeren oplyse de sociale og be-

360 Ff

skæftigelsesmæssige virkninger af, at regeringens plan om forhøjelse af pensionistægtepars indtægter med et samlet beløb på 230 mill. kr. ifølge oplysninger i pressen er opgivet som led i forhandlinger mellem regeringen og nogle borgerlige partier?»

(Spm. nr. 308).

Skriftlig begrundelse.

De afgørende beslutninger træffes ved korridorforhandlinger, og befolkningen er meget dårligt informeret om, hvad der overhovedet forhandles om. Det gælder også dem, der rammes af de direkte nedskæringer eller af opgivelsen af planer og projekter.

Pensionisterne er en af de dårligst stillede grupper i det danske samfund. I de seneste år er de i forvejen små pensioner blevet yderligere udhulet. Det er dokumenteret, at de sociale pensioner ikke engang er fulgt med den almindelige løn- og prisudvikling. Det er endvidere dokumenteret, at pensionistægtepar er betydelig dårligere stillet end andre pensionister. I betragtning heraf forekommer det særlig urimeligt at tage et forslag om en beskedent forbedring af pensionistægtepars indtægter af bordet. Det vil endvidere have beskæftigelsesmæssige konsekvenser, fordi en forhøjelse af pensionisters lave indtægter i meget høj grad ville blive omsat i øget forbrug.

Så længe den socialdemokratiske regering kan få lov til uforstyrret at forhandle bag lukkede døre med vennerne i de borgerlige partier, ser det ud til, at regeringen er rede til at sælge alt. Der træffes aftaler, som ingen uden for den snævre kreds – og da slet ikke dem, det går ud over – har mulighed for at reagere på i tide. Enhver offentlig debat er reelt afskåret. Dette er baggrunden for det stillede spørgsmål.

Steen Folke (VS):

De næste 8 spørgsmål er stillet af venstresocialisterne til finansministeren. Det er selvfølgelig en samlet aktion, hvor vi vil prøve at bruge spørgetiden til en samlet belysning af nogle forhold, som det ellers ikke har været muligt at få offentligt frem.

Spørgsmålene, vi stiller, drejer sig alle om de besparelser eller skrinlagte projekter, som ifølge dagspressen er et resultat af korridorforhandlingerne mellem septemberforligets par-

[Steen Folke.]

tier, men som aldrig har været fremlagt, end-sige drøftet i folketinget eller i en bredere offentlighed.

Hensigten med vores spørgsmål er dels at tvinge oplysninger om disse asociale besparelser frem, så det bliver muligt for dem, det går ud over, at reagere, og dels at tvinge regeringen til at diskutere besparelserne også ud fra deres sociale og beskæftigelsesmæssige virkninger, som ellers erfaringsmæssigt forbigås fuldstændigt, når regeringen og vennerne i de borgerlige partier skal overgå hinanden med tal på en spareplan.

Nogle vil måske sige, at vi med denne aktion stiller for mange spørgsmål og spilder tingets tid. Lad mig derfor på forhånd slå fast, at hvert enkelt af disse spørgsmål er nok så væsentligt som de fleste af de spørgsmål, der ellers stilles. Det drejer sig om millioner af kroner og om sociale nedskæringer, og til daglig spildes tiden jo ellers med skinforhandlinger i timevis med sager, som allerede er afgjort i korridorerne. Tiden vil ikke være spildt med disse spørgsmål, især hvis ministeren vil forsøge at svare seriøst, hvad jeg går ud fra. Hvad er de sociale og beskæftigelsesmæssige konsekvenser af hver af disse nedskæringer?

Det første spørgsmål drejer sig om regeringens plan om en forhøjelse af pensionistægtepars indtægter med et samlet beløb på 230 mill. kr., som efter oplysninger skal være taget af bordet i forbindelse med forhandlingerne. Pensionisterne er som bekendt en af de dårligst stillede grupper i samfundet, og vi mener, det er særlig vigtigt at få opklaret dette spørgsmål, om det er rigtigt, at det forslag er taget af bordet. Der kunne virkelig være behov for en forøgelse af pensionisternes beskedne indkomster.

Formanden:

Taletiden i forbindelse med spørgsmåls begrundelse er indtil 2 minutter.

Finansministeren (Heinesen):

Jeg vil gerne sige indledningsvis, at jeg glæder mig til at deltage i denne drøftelse, som venstresocialisterne har lagt op til. Jeg ser, at hele venstresocialisternes folketingsgruppe er samlet ved ordførerbordet. Jeg noterer også, at hele gruppen kan sidde komfortabelt, og det bringer mig på den tanke, at 4 plus 54 mandater ikke er noget flertal i dette ting. Det være sagt indledningsvis. Jeg skal yderligere sige til

hr. Steen Folke, at uanset at der ikke er spurgt seriøst, så vil jeg gerne forsøge at gå ind i en seriøs besvarelse.

Hr. Steen Folke, hr. Sigsgaard, hr. Kurt Hansen og hr. Wilhjelm har rejst 8 spørgsmål, som alle ved hjælp af fotokopieringsmaskinen har fået det samme udgangspunkt. I begrundelserne for alle de rejste spørgsmål rettes en principiel kritik mod regeringens forhandlinger med de øvrige partier, som deltog i septemberforliget. Med udtryk som korridorforhandlinger og forhandlinger bag lukkede døre med »vennerne i de borgerlige partier« – det kan jeg godt lide – forsøger spørgerne at kaste et fordækt skær over det, som er foregået i disse forhandlinger. Det indtryk, som spørgerne på denne måde forsøger at skabe, er imidlertid fuldstændig uberettiget. Under de forhandlinger, der har været ført, og i det forlig om næste års finanslov, som er indgået, rummes hverken ting, som ikke tåler dagens lys eller som er udtryk for, at regeringen har solgt ud. Det er tværtimod således, at regeringen under de nuværende parlamentariske forhold alene kan opnå sikkerhed for at få mest muligt af sin politik igennem ved at søge en fast aftale om udgiftspolitikken med andre partier i folketinget, som tilsammen råder over et flertal. Alternativet hertil kan blive et afstemningsresultat ved tredjebehandlingen af finanslovsforslaget, som både skader beskæftigelsen og medfører sociale urimeligheder.

Spørgerne rejser generelt spørgsmålet om de sociale og beskæftigelsesmæssige virkninger af de forslag til merudgifter eller besparelser, som har været inddraget i forhandlingerne. Herom kan jeg kort sige, at forliget om besparelser på 500 mill. kr. svarer til, hvad der er forudsat i det finanslovsforslag, som regeringen har fremsat, og der er derfor ikke tale om yderligere besparelser ud over det, som er indeholdt i finanslovsforslaget.

Det er endvidere hævet over enhver tvivl, at det foreliggende finanslovsforslag betyder en meget væsentlig stimulering af beskæftigelsen. De aftalte besparelser må derfor i høj grad tages som udtryk for en bestræbelse på at foretage en sådan omprioritering af statens udgifter, at der skaffes plads til beskæftigelsesfremmende foranstaltninger.

Om det stillede spørgsmål skal jeg konkret sige, at regeringen er fuldt ud opmærksom på udviklingen i de sociale pensioner sammenholdt med den almindelige pris- og lønudvik-

[Finansministeren.]

ling, siden pensionerne sidst blev reguleret i 1973, og en såkaldt velstandsregulering af pensionerne er der allerede taget højde for på finanslovsforslagets pris- og lønreserve, og den vil under alle omstændigheder blive gennemført. Spørgsmålet om en forhøjelse af pensionerne herudover indgår i regeringens videre drøftelser med partierne bag septemberforliget.

Steen Folke (VS):

Jeg mener ikke, ministeren havde nogen grund til at sige, at der ikke er spurgt seriøst. Disse 8 spørgsmål er ment aldeles seriøst alle 8, og de er hvert begrundet individuelt med en særlig argumentation omkring hvert enkelt af disse spørgsmål, som alle drejer sig om forslag og nedskæringer, som vil have store sociale konsekvenser.

Jeg må konstatere, at jeg ikke fik noget svar af ministeren på det spørgsmål, jeg har stillet her, det første af de 8. Jeg fik nemlig ikke at vide, hvad de sociale og beskæftigelsesmæssige konsekvenser var af, at man har taget dette forslag om udbetaling af 230 mill. kr. til pensionistægtepar af bordet.

Jeg vil gerne have at vide af ministeren: hvor mange pensionister skulle have haft disse penge? Hvor store beløb ville der være blevet til hvert enkelt ægtepar? Hvilke beskæftigelsesmæssige konsekvenser ville der være af denne udbetaling? Man jo må vide, at pensionisterne netop er en særlig lavindkomstgruppe, som omtrent 100 pct. omsætter en sådan beskednen indkomstforøgelse i et forbrug, og hvor det derfor vil have en beskæftigelsesmæssig effekt at skære ned.

Ministeren undlod at svare på spørgsmålet, kom med nogle mere generelle bemærkninger og sagde noget om, at man omprioriterede, og sådan noget. Jeg vil gerne fastholde ministeren på det, jeg har spurgt om. Må jeg få et svar med hensyn til de sociale og de beskæftigelsesmæssige konsekvenser af, at dette forslag om en forhøjelse med 230 mill. kr. nu ifølge oplysningerne er taget af bordet.

Finansministeren (Heinesen):

Jeg skal ikke bestride, at venstresocialisterne kan have forsøgt at spørge seriøst, i så fald er der noget i vejen med formuleringskunsten. Det tror jeg man vil kunne konstatere ved at læse begrundelserne for spørgsmålene igen.

Jeg skal derefter sige, at forholdet er følgende: regeringen har tilbudt de partier, der i øjeblikket forhandles med, at der ikke fremsættes ændringsforslag til finanslovsforlaget, der indebærer merudgifter, mindreindtægter eller besparelser, som de fem partier ikke kan enes om. Disse forhandlinger er ikke på nuværende tidspunkt ført til ende.

Med hensyn til de beløb, som det ville give for pensionistægtepar, at de fik 1½ gang pensionen for enlige, kan jeg henvise til de oplysninger, der er indeholdt i regeringens forslag herom.

Steen Folke (VS):

Jeg synes ikke, det ville være nogen skade til faktisk at få frem i lyset, hvad det drejer sig om. De fleste får ikke særlig meget ud af en henvisning til nogle oplysninger, der ligger i et forslag. Kunne ministeren ikke gøre sig den ulejlighed her at svare på – hvilket jo er ministeren bekendt – hvor store beløb der er tale om, hvor mange pensionistægtepar det drejer sig om, og så give et skøn, og det kan måske kun blive et skøn, over de beskæftigelsesmæssige konsekvenser i forbindelse med det. Jeg ved ikke, om det også indgår i bemærkningerne – det gør det muligvis – til det forslag, regeringen har udarbejdet, men jeg er sikker på, at det ikke er alment kendt. Det ville være af interesse at få konkrete oplysninger om, hvilken størrelsesorden der er tale om.

Formanden:

Af praktiske grunde tager jeg flere spørgere med.

Gert Petersen (SF):

Jeg må erkende, at jeg også føler mig meget forbløffet over ministerens svar. Nu er jeg ikke belastet af at have læst begrundelserne til de spørgsmål, men jeg har læst spørgsmålene, og de forekommer mig at være ganske relevante.

I almindelighed har man fra regeringens side haft meget travlt med, når man er kommet med forslag af den ene og den anden art – det være sig om momsnedsettelse eller om igangsættelse af bestemte arbejder – og været meget ivrig efter at fortælle, at på den måde kunne man sikre så og så mange arbejdspladser, ofte upræcist, og det skal heller ikke bebrejdes nogen. På samme måde må det også kunne siges her: hvad ville den forbrugsudvidelse have betydet med hensyn til arbejdspladser?

[Gert Petersen.]

Det undrer mig, at ministeren ikke kan svare på spørgsmålet ganske enkelt og ligetil.

Jørgen Junior (FP):

Jeg har et spørgsmål, jeg gerne vil stille ministeren, men vil dog først sige, at jeg synes, VS' aktion her er strålende. Det er rart at få taget hul på disse meget væsentlige problemer, som holdes uden for folketings salen.

Ministerens meddelelse om, at der kun bliver tale om en velstandsregulering, som skal tages over tillægsbudgettet, er naturligvis særdeles interessant. Der må i hvert fald kunne komme et klart svar i millioner kroner. Hvor meget er den velstandsregulering på? Det vil jeg altså gerne spørge ministeren om.

Jeg vil samtidig benytte lejligheden til at spørge, hvorvidt socialdemokraterne fuldstændig har opgivet reelle forbedringer for pensionisterne.

Finansministeren (Heinesen):

Jeg skal sige, at den velstandsregulering – der ikke, som hr. Jørgen Junior sagde, er indeholdt i noget tillægsbudget, men som er indeholdt i finanslovforslagets pris- og lønreserve – andrager noget i størrelsesordenen af 250 mill. kr., og den vil under alle omstændigheder blive gennemført.

For så vidt angår den forbedring, der vedrører dette, at gifte pensionister skulle have en pension, der svarer til 1½ gang pensionen for enlige, så drejer det sig om et totalt beløb på 230 mill. kr. For så vidt angår fordelingen af dette beløb på de forskellige kategorier af pensionister, så falder det helt uden for denne spørgetids rammer at gennemgå det, og det spørgsmål skal i øvrigt stilles til socialministeren.

Jeg vil i øvrigt sige, at dette forslag, som regeringen har arbejdet med – og det gælder også forslaget om skattefritagelse for sociale pensioner, der har den samme virkning for pensionistægtepar – er jo ikke fremsat som et beskæftigelsesfremmende forslag i og for sig, det er fremsat som et forslag til gavn for gifte pensionister, og det er trods alt noget andet.

Jeg må måske gentage, at situationen er altså følgende: regeringen har tilbudt de partier, der forhandles med, at der stilles ikke andre ændringsforslag om merudgifter og mindreindtægter og besparelser end dem, som de fem partier kan enes om. Forhandlingerne herom er

ikke afsluttet og dermed heller ikke forhandlingerne om dette forslag.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af **Steen Folke (VS)** til finansministeren:

»Kan ministeren oplyse de sociale og beskæftigelsesmæssige virkninger af besparelsen på 20 mill. kr. på folkepensioner ved flytning af udbetalingen til den følgende måned af det fyldte 67. år, som ifølge oplysninger i pressen er indgået i forhandlinger mellem regeringen og nogle borgerlige partier?«

(Spm. nr. 309).

Skriftlig begrundelse.

De afgørende beslutninger træffes ved korridorforhandlinger, og befolkningen er meget dårligt informeret om, hvad der overhovedet forhandles om. Det gælder også dem, der rammes af de direkte nedskæringer eller af opgivelsen af planer og projekter.

Så vidt man kan forstå, skal denne besparelse simpelt hen opnås ved en forhøjelse af pensionsalderen – ganske vist kun med en måned, men alligevel. En stor del af befolkningen – og ikke mindst lønarbejderne – er nedslidt længe inden den nuværende pensionsalder. En forhøjelse af pensionsalderen øger heller ikke just mulighederne for at få unge arbejdsløse i arbejde. Tværtimod, i stedet for at hæve pensionsalderen kunne der være god grund til at sænke den.

Så længe den socialdemokratiske regering kan få lov til uforstyrret at forhandle bag lukkede døre med vennerne i de borgerlige partier, ser det ud til, at regeringen er rede til at sælge alt. Der træffes aftaler, som ingen uden for den snævre kreds – og da slet ikke dem, det går ud over – har mulighed for at reagere på i tide. Enhver offentlig debat er reelt afskåret. Dette er baggrunden for det stillede spørgsmål.

Steen Folke (VS):

Dette spørgsmål drejer sig om en egentlig besparelse på 20 mill. kr., som ifølge presseoplysninger skulle indgå i de forhandlinger, som er undervejs mellem regeringen og de borgerlige partier. Besparelsen skulle, så vidt vi kan forstå, opnås ved, at man flyttede udbetalingen af folkepensionen til, som det hedder, den følgende måned af det fyldte 67. år.

[Steen Folke.]

Så vidt jeg forstår dette, skal denne besparelse simpelt hen opnås ved en forhøjelse af pensionsalderen – en forhøjelse, som ganske vist kun er en måned, men alligevel. En stor del af befolkningen og ikke mindst lønarbejderne er som bekendt nedslidt, længe før de når den nuværende pensionsalder. En forhøjelse af pensionsalderen vil vel heller ikke ligefrem øge mulighederne for at få unge arbejdsløse i arbejde.

Nu vil ministeren sige, at dette er ikke ment som et beskæftigelsesforslag, nu vel, det er det givetvis ikke, men derfor må det alligevel være interessant at få oplyst både de sociale og de beskæftigelsesmæssige konsekvenser af gennemførelse af en besparelse på disse 20 mill. kr.

Finansministeren (Heinesen):

Ud over en minimal forhøjelse af pensionsalderen – ikke med en måned, som hr. Steen Folke påstår, men med gennemsnitlig 14 dage – så indebærer forslaget en forenkling af administrationen af de sociale pensioner. Besparelsen er et led i den mellem regeringen og forligspartierne indgåede aftale og er således en forudsætning for de beskæftigelsesfremmende foranstaltninger til et samlet beløb af 4¼ mia kr., som allerede er gennemført.

Steen Folke (VS):

Jeg vil da gerne erkende, at jeg har ikke på det spinkle grundlag, jeg har skullet udforme dette spørgsmål på, kunnet gennemskue, præcis hvad det drejede sig om. Vi har ikke adgang til, hvad der foregår, vi ved ikke noget om det, vi bliver ikke informeret om, hvad det er der foregår. Det er nu, hvad det er, men befolkningen bliver heller ikke informeret om det, og det er betydelig værre.

Nu vel, der er altså åbenbart tale om en forhøjelse på ca. 14 dage af pensionsalderen. Det er ikke særlig meget, det erkender jeg da gerne, men mener ministeren virkelig, at det er det, der er behov for, en forhøjelse af pensionsalderen, at det er den vej vi skal? Jeg mener i høj grad, der er brug for at få sænket pensionsalderen, og jeg synes, det er forbløffende, at man som led i disse besparelser virkelig vil begynde at forhøje pensionsalderen, så lidt det end måtte være. Jeg kan da nævne, at i Sverige f. eks. skal der gennemføres en sænkning af pensionsalderen fra 67 år til 65 år om nogle

måneder. Det er den vej, man går på den anden side af Øresund. Mener ministeren virkelig, at det, der er brug for herhjemme, er en forhøjelse?

Finansministeren (Heinesen):

Når hr. Steen Folke siger, han ikke ved, hvad der foregår, så må jeg sige, at jeg troede, der bestod en aftale mellem socialistisk folkeparti og venstresocialisterne gående ud på, at de ændringsforslag, som regeringen stiller til finanslovforslaget i finansudvalget, var det muligt også for venstresocialisterne at gøre sig bekendt med.

Må jeg i øvrigt sige til flere af venstresocialisternes bemærkninger i så henseende, at de ændringsforslag, der er stillet fra regeringens side, kommer til ganske normal behandling i finansudvalget, de kommer til ganske normal behandling i denne sal, og det er muligt for venstresocialisterne at få disse forslag belyst, i den udstrækning partiet ønsker det, at få lejlighed til at kommentere dem, således som det sker i dag, og at få lejlighed til at stille de ændringsforslag til forslagene, som partiet ønsker.

Når hr. Steen Folke derefter spørger, om jeg virkelig mener, at det, der er brug for, er denne – som hr. Steen Folke kalder det – forhøjelse af pensionsalderen på 14 dage, så må jeg endnu en gang sige, at det indgår som sagt i en større aftale, og det, der i hvert fald har været brug for, det har været at skaffe politisk baggrund for beskæftigelsesfremmende foranstaltninger til 4¼ mia kr.

Wilhelm (VS):

Jeg har et lille tillægsspørgsmål til det her. Jeg synes sådan set, finansministeren skulle være tilfreds med at have fået lejlighed til at fortælle offentligheden, at det drejer sig om en forhøjelse af pensionsalderen med 14 dage og ikke, sådan som man har kunnet forstå det af pressen, med 1 måned. Det lyder af lidt, som det er sagt, men da finansministeren ikke har villet svare på de beskæftigelsesmæssige konsekvenser, så vil jeg godt i tillægsspørgsmålet spørge finansministeren: er det ikke sådan, at disse årgange, der når pensionsalderen, er på omkring 40.000 mennesker, og vi kender den andel heraf, der har været i normal beskæftigelse, hvilket vil sige, at en forhøjelse af pensionsalderen med en halv måned alt andet lige betyder en forøgelse af arbejdsløsheden på et sted mellem 1.000 og 1.500 mennesker?

Finansministeren (Heinesen):

Jeg skal ikke kommentere hr. Steen Folkes udregninger, men gøre opmærksom på, at de beskæftigelsesfremmende forslag, hvis forudsætning har været en vedtagelse af besparelser på 500 mill. kr., har bragt 30.000–50.000 mand i arbejde, som ellers ikke ville være kommet i arbejde i denne vinter.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Wilhjelm (VS) til finansministeren:

»Kan ministeren oplyse de sociale og beskæftigelsesmæssige virkninger af besparelsen på 10 mill. kr. på kollegiebyggeri, som ifølge oplysninger i pressen er indgået i forhandlingerne mellem regeringen og nogle borgerlige partier?«

(Spm. nr. 310).

Skriftlig begrundelse.

De afgørende beslutninger træffes ved korridorforhandlinger, og befolkningen er meget dårligt informeret om, hvad der overhovedet forhandles om. Det gælder også dem, der rammes af de direkte nedskæringer eller af opgivelser af planer og projekter.

En nedskæring af kollegiebyggeriet vil uundgåeligt øge arbejdsløsheden i byggefagene og vil samtidig betyde en forringelse af de uddannelsessøgendes sociale og økonomiske vilkår. I forvejen er der i løbet af ganske kort tid gennemført kraftige forringelser på dette område: Først blev bevillingerne halveret, idet man halverede antallet af nybyggede kollegieenheder. Dernæst blev bevillingerne endnu en gang halveret, idet man planlagde en forringelse af finansieringsvilkårene for kollegiebyggeri, hvilket ganske vist vil gøre det dyrere for staten på længere sigt, men betyde »besparelser« i første omgang. Ændringen af finansieringsvilkårene er ganske vist ikke vedtaget af folketinget, men ikke desto mindre er den forudsat i finanslovsforslaget, som således har halveret bevillingen endnu en gang. Og nu forlyder det altså, at den socialdemokratiske regering har forhandlet bevillingen yderligere 10 mill. kr. ned, hvilket svarer til en yderligere reduktion på mere end 25 pct.

Så længe den socialdemokratiske regering kan få lov til uforstyrret at forhandle bag lukkede døre med vennerne i de borgerlige partier, ser det ud til, at regeringen er rede til at sælge

alt. Der træffes aftaler, som ingen uden for den snævre kreds – og da slet ikke dem, det går ud over – har mulighed for at reagere på i tide. Enhver offentlig debat er reelt afskåret. Dette er baggrunden for det stillede spørgsmål.

Wilhjelm (VS):

Det drejer sig om den besparelse, der, også efter forlydender i pressen, skal være indgået i forhandlingerne mellem de fem partier, på 10 mill. kr. på kollegiebyggeriet. Jeg har i den skriftlige begrundelse redegjort for, hvordan man i forvejen inden for en meget kort periode på ca. 2 år har bragt de statslige bevillinger til kollegiebyggeriet ned på en fjerdedel af, hvad de var, først ved at halvere kvoten fra 3.000 til 1.500 værelseenheder og så ved – på forventet efterbevilling – at forringe finansieringsandelen fra 45 pct. til 21 pct.

Jeg skal ikke gentage denne argumentation, men uddybe spørgsmålet: hvad betyder det her socialt? Dels kommer der formodentlig til at blive bygget en 400–500 værelser mindre; det er 400–500 kollegieværelser, som unge under uddannelse så ikke er i stand til at komme til at bo i. Har man gjort sig overvejelser over, hvad det betyder for det almindelige prisniveau på privat værelseudlejning, som jo givetvis altid har ladet sig påvirke af udbuddet af kollegieværelser? Hvad betyder det for beskæftigelsen? Det er jo en byggeaktivitet på ca. 50 mill. kr., da den statslige andel som nævnt kun er 21 pct. Hvad betyder det for beskæftigelsen i byggefagene og den bagved liggende industri?

Foranlediget af den generelle udredning, finansministeren kom med til det første spørgsmål, hvor han sagde noget om, at det her var alt sammen forudset i det foreliggende finanslovsforslag, vil jeg spørge finansministeren direkte: betyder det, at man allerede dér havde taget højde for de 10 mill. kr., at den post på boligministeriets konto ifølge finanslovsforslaget til kollegiebyggerilån på 39,3 mill. kr. ikke bliver berørt, eller er det deraf, man i givet fald skal tage de 10 mill. kr.?

Finansministeren (Heinesen):

I anledning af hr. Wilhjelm's spørgsmål om virkningerne af den aftalte besparelse – ikke på 10 mill. kr., som hr. Wilhjelm påstår, men på 9 mill. kr. ud af en samlet bevilling på ca. 40 mill. kr. på støtten til kollegiebyggeriet – vil jeg gerne minde om, at der i øjeblikket kun i ringe

[Finansministeren.]

omfang igangsættes nyt kollegiebyggeri, og der er store udlejningsvanskeligheder for allerede opførte kollegier. Det skyldes, det må man erkende, navnlig, at den nuværende finansieringsform for kollegiebyggeri ikke gør det muligt at tilvejebringe kollegier til en husleje, som de uddannelsessøgende kan betale. Der er i denne situation nogenlunde bred politisk enighed om, at kollegiebyggeri i den traditionelle form i fremtiden bør være en undtagelse, og at boliger for unge under uddannelse bør tilvejebringes som integrerede værelser i det almennyttige byggeri. Lovforslag herom er fremsat af boligministeren den 28. november 1975. Derfor har det været nærliggende i en overgangsperiode – og jeg siger udtrykkeligt i en overgangsperiode – indtil den nye form for byggeri er nærmere tilrettelagt, at operere med noget lavere bevillinger til kollegiebyggeri.

Jeg gentager endnu en gang, at besparelsen er et led i den mellem regeringen og forligspartierne indgåede aftale og således en forudsætning for de beskæftigelsesfremmende forslag, som er gennemført.

Wilhelm (VS):

Jeg takker for oplysningen om, at det var 9 mill. kr. og ikke 10 mill. kr., som der har stået i dagspressen. Jeg takker også for oplysningen om, at disse 9 mill. kr. rent faktisk skal tages af det tal på 39,3 mill. kr., der står på finanslovsforslaget.

Jeg fik ikke svar på – og det vil jeg gerne efterlyse igen: hvad betyder det beskæftigelsesmæssigt? 9 mill. kr. svarer til en byggeinvestering på ca. 45 mill. kr. – og ikke, som jeg sagde før, 50 mill. kr. ud fra de 10 mill. kr. Hvad betyder det beskæftigelsesmæssigt, at man undlader at investere i kollegiebyggeri disse 45 mill. kr.? Jeg kunne sige det på en anden måde: hvis man benytter de tal, som boligministeriet tidligere har angivet for beskæftigelse i forbindelse med forskellige byggeinvesteringer, så ville det betyde, at man herved mindsker beskæftigelsen i byggefagene og den bagved liggende industri med 400–500 mennesker. Jeg vil gerne spørge finansministeren, om der er gjort nogen overvejelser over, hvad nettobesparelsen af dette her er. Når man ved en statslig investering på 9 mill. kr. mere ville beskæftige folk i byggebranchen og den bagved liggende industri på 45 mill. kr., så plejer vi jo at få tal fra boligministeriet – og dem er jeg uenig i – der siger, at

dette er ikke nogen besparelse, det er tværtimod en fordyrelse. Udgifterne til arbejdsløshed, som jo er alternativet for disse mennesker, er større end den besparelse på 9 mill. kr. Kan finansministeren fortælle, om man overhovedet har bragt sådanne overvejelser ind, når man laver disse besparelser?

Finansministeren (Heinesen):

Vi har på det alleromhyggeligste overvejet, hvilke beskæftigelsesmæssige fordele der ville være ved at gennemføre en bevilling på 9 mill. kr. i forhold til en bevilling til en beskæftigelsesfremmende foranstaltning på 4¼ mia kr., og vi er nået til et resultat, der formentlig ikke vil kunne overraske hr. Wilhelm.

Wilhelm (VS):

Så bliver jeg nødt til at erindre finansministeren om, at vi havde en lille holmgang under finanslovsforslagets første behandling, hvor jeg blev ved, indtil jeg fik svar – det varede længe, men jeg fik det til sidst – med at spørge: disse aftalte besparelser mellem forligspartierne, er det nettobesparelser, eller er det bruttobesparelser? Er det det samme pjat, som man lavede sidste forår, hvor man tilsyneladende sparer 119 mill. kr. på daginstitutionerne f. eks., men hvor beregningerne – selv ministeriets, selv regeringens egne beregninger – viser, at der ikke var nogen besparelse, eller, hvis vi skal tage det helt præcist, at socialministeriet fandt frem til, at nettobesparelsen var 1 mill. kr.? Da svarede finansministeren, at det, der var aftale om her, var nettobesparelser, og derfor skulle arbejdsløshedsunderstøttelsen i givet fald modregnes. Derfor blev jeg nødt til at spørge finansministeren igen: er det stadig væk synspunktet mellem de fem partier, at det er nettobesparelser, der er tale om? I så fald: hvad har man beregnet arbejdsløshedsunderstøttelsen til ved at gøre disse 300–500 mennesker, alt andet lige, arbejdsløse i byggefagene og den bagved liggende industri?

Finansministeren (Heinesen):

Jeg kan over for hr. Wilhelm ganske bekræfte, at der er tale om en nettobesparelse, når de beskæftigelsesfremmende foranstaltningers virkning langt overstiger de beskæftigelsesmæssige virkninger af det besparelsesfor-slag, der her er stillet.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Sigsgaard* (VS) til finansministeren:

»Hvad bliver de konkrete virkninger af den aftalte nedskæring på 7 mill. kr. af beløbet til miljøministeriets arealerhvervelser, som ifølge oplysninger i pressen er indgået i forhandlingerne mellem regeringen og nogle borgerlige partier?«

(Spm. nr. 311).

Skriftlig begrundelse.

De afgørende beslutninger træffes ved korridorforhandlinger, og befolkningen er meget dårligt informeret om, hvad der overhovedet forhandles om. Det gælder også dem, der rammes af de direkte nedskæringer eller af opgivelsen af planer og projekter.

I en situation, hvor danske og vesttyske jordkøb truer de sidste attraktive strandområder, er det uforsvarligt, at forligspartierne atter svigter løftet fra 1972 om bl. a. ved statsopkøb at sikre befolkningens adgang til de sidste ubyggede kystnære arealer af høj rekreativ værdi. Det mest effektive langsigtede værn mod hotelbyggeri på vestkysten er statsopkøb af jord. Den regering, der har talt om behovet for feriebyer for de mange og har stoppet etableringen af nye kystnære sommerhusområder, går imod sin egen politik ved korridoraftalerne.

Så længe den socialdemokratiske regering kan få lov til uforstyrret at forhandle bag lukkede døre med vennerne i de borgerlige partier, ser det ud til, at regeringen er rede til at sælge alt. Der træffes aftaler, som ingen uden for den snævre kreds – og da slet ikke dem, det går ud over – har mulighed for at reagere på i tide. Enhver offentlig debat er reelt afskåret. Dette er baggrunden for det stillede spørgsmål.

Sigsgaard (VS):

Op til 1972, da et flertal her i tinget havde ansvaret for, at Danmark kom ind i EF, var vi jo nogle stykker, der var meget betænkelige ved, hvad en tilslutning til EF kunne betyde. Den kunne betyde, var vi bange for, noget for beskæftigelsen, den kunne betyde noget for vore sociale forhold, for vore uddannelsesmæssige forhold. Tilhængerpartierne malede jo alt rosenrødt. Udviklingen har vist noget andet. På ét punkt var de lidt forsigtige. De gav til en vis grad ret i, at de rekreative områder her i landet godt kunne tænkes truet, såfremt man kom ind i fællesmarkedet, og hårdt

trængt sagde de dengang til de betænkelige: I skal alligevel ikke være spor bange, for vi afsætter jo bare nogle penge, så kan staten købe nogle arealer op og på den måde forhindre, at alt for meget går til f. eks. vesttysk hotelbyggeri. Der blev faktisk afsat nogle penge eller lovet afsat nogle penge. De midler, der dengang var et par hundrede millioner kroner, blev afsat. De er senere blevet beskåret, og nu hævdes det i pressen – og det er det, jeg godt ville have lidt oplysning om – at de yderligere er beskåret med ca. 7 mill. kr.

Det sker i en situation, hvor der faktisk er pres bl. a. på vestkysten, når det gælder hotelbyggeri, når det gælder sommerhusbyggeri, pres fra vesttysk side, hvilket har givet anledning til nogen nervøsitet i miljøministeriet og andetsteds for, om der nu faktisk var muligheder i lovgivningen for at forhindre det, og det er blevet sagt fra flere sagkyndige, at det eneste effektive værn i sidste ende, det er statslige opkøb af jord. Derfor vil en besparelse på nogle millioner kroner på netop den konto i den her henseende være temmelig katastrofal, så jeg håber at få det spørgsmål belyst.

Finansministeren (*Heinesen*):

Det af hr. *Sigsgaard* stillede spørgsmål må bero på manglende kendskab til de ændringsforslag til finanslovsforslaget, som regeringen har fremsendt til finansudvalget, og jeg må altså endnu en gang konstatere, at forbindelseslinjen mellem venstresocialisterne og socialistisk folkepartis repræsentant i finansudvalget må være mere end mangelfuld. Der er intet forslag til besparelser stillet på det af hr. *Sigsgaard* nævnte område.

Sigsgaard (VS):

Nu skulle det her jo nødvendigvis blive en strid om ord. Det, der antagelig er tale om i denne her sag, hvis der er tale om noget – og det vil jeg også lige have ministerens kommentar til, hvis det er muligt – det er vel, at man foreslår et mindre beløb afsat, end man oprindeligt havde tænkt sig. Det er muligt, at det er det, der er forklaringen på det. Jeg tror, ministeren er klar over, at der i pressen, bl. a. i Politiken for den 31. januar – og jeg tror samme dag i Information – udtrykkelig blev nævnt dette beløb på 7 mill. kr., som man ville bruge mindre end forudset. Det er ikke sikkert, at der er tale om et reelt ændringsforslag, men det er jo sagens realiteter, vi skal have frem her, og der-

[Sigsgaard.]

for må jeg altså komme med dette tillægs-spørgsmål.

Der var et interview i dagbladet Information med miljøministeren, som udtrykte megen skepsis over for nedskæringer her og mente, at de var meget uforvarselige. Jeg håber, ministerens svar her i første omgang kan fortolkes sådan, at de 200 mill. kr., der var lovet afsat i 1972, faktisk vil blive brugt i det tempo, som var forudsat, og som var lovet på det tidspunkt.

Finansministeren (Heinesen):

Der er ikke tale om nogen ændring i forhold til det beløb, som er afsat på finanslovsforslaget, og der er heller ikke tale om et beløb, der er mindre end det, man havde tænkt sig, uanset at det har stået i Information.

Sigsgaard (VS):

Jeg manglede svar på spørgsmålet om de 200 mill. kr., og det vil jeg altså meget gerne have. Der var lovet 200 mill. kr. anvendt til statsopkøb af jord i forbindelse med Danmarks indtræden i fællesmarkedet i 1972. Vil de blive brugt i det tempo, der dengang var stillet i ud-sigt?

For det andet vil jeg godt sige, at det havde måske nok været hensigtsmæssigt, at finansministeren dementerede de oplysninger, der er bragt i dagspressen, som er direkte urigtige. Hvis den oplysning, der her er bragt om et mindre forbrug set i relation til de 200 mill. kr., er forkert, burde finansministeren så ikke have meddelt offentligheden, hvordan tingene reelt ligger på det her punkt?

Finansministeren (Heinesen):

Det kan jo være vanskeligt at dementere alle de oplysninger, der fremkommer i pressen, og som ikke er korrekte.

Det spørgsmål, som hr. Sigsgaard stillede i denne forbindelse, går på, at der skulle være aftalt en nedskæring på 7 mill. kr. af beløbet til miljøministeriets arealerhvervelser. Jeg har nu flere gange sagt til hr. Sigsgaard, at det er der ikke tale om.

Det videregående spørgsmål om det, som måtte være forudsat ved Danmarks indtræden i fællesmarkedet osv., vil jeg foreslå at hr. Sigsgaard stiller til miljøministeren.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Sigsgaard (VS) til finansministeren:

»Kan ministeren oplyse de sociale og beskæftigelsesmæssige virkninger af den besparelse på 36 mill. kr. på undervisningsministeriets drifts- og anlægskonti, som ifølge oplysninger i pressen er indgået i forhandlingerne mellem regeringen og de borgerlige partier?«

(Spm. nr. 312).

Skriftlig begrundelse.

De afgørende beslutninger træffes ved korridorforhandlinger, og befolkningen er meget dårligt informeret om, hvad der overhovedet forhandles om. Det gælder også dem, der rammes af de direkte nedskæringer eller af opgivelsen af planer og projekter.

De omtalte besparelser på undervisningsministeriets område er helt uigennemsigtige. De kan berøre undervisningens standard og omfang. De kan betyde forringelser af de uddannelsessøgendes økonomiske og sociale vilkår, de kan betyde skrinlæggelse af byggeprojekter med øget ledighed i byggefagene til følge osv.

Så længe den socialdemokratiske regering kan få lov til uforstyrret at forhandle bag lukkede døre med vennerne i de borgerlige partier, ser det ud til, at regeringen er rede til at sælge alt. Der træffes aftaler, som ingen uden for den snævre kreds – og da slet ikke dem, det går ud over – har mulighed for at reagere på i tide. Enhver offentlig debat er reelt afskåret. Dette er baggrunden for det stillede spørgsmål.

Sigsgaard (VS):

Nu forstod jeg godt på ministerens svar her på det forrige spørgsmål, at han finder det svært at nå at dementere alt det urigtige, der står i dagbladene. Det her var jo ikke nogen tilfældig oplysning, og det er den heller ikke, der ligger bag det spørgsmål, som jeg hermed skal motivere. Det var oplysninger, der fremkom i et antal dagblade i samlede oversigter over, hvad man formodede indgik i sparerunden i forhandlingerne mellem forligspartierne, og det havde ikke været spor vanskeligt, så vidt jeg kan se, at dementere, hvis oplysningerne var urigtige, men der kom ingen demen-tier. I disse artikler hævdes det, at der tales om en reduktion eller en besparelse – hvordan ministeren nu vil udtrykke det – på 36 mill. kr. på undervisningsministeriets drifts- og anlægsbudget, vist fordelt med 24 mill. kr., hævdes

[Sigsgaard.]

det, på anlægsbudgettet og 12 mill. kr. på driftsbudgettet, tror jeg.

Det ville være meget centralt at få følgende belyst. Dels: er det rigtigt? Dels: hvad er de sociale og beskæftigelsesmæssige konsekvenser af sådanne besparelser? Hvad er det for konkrete besparelser, det drejer sig om, og hvordan har man beregnet de sociale og de beskæftigelsesmæssige konsekvenser af disse besparelser? Jeg skal gøre opmærksom på, at jeg er klar over, at såfremt avisartiklerne taler sandt, så er der også tale om andre besparelser på undervisningsministeriets område, bl. a. på det pædagogiske forsøgscenter i Rødovre, men her taler jeg altså alene om den besparelse på de 36 mill. kr., som er omtalt i de nævnte avisartikler, bl. a. i Politiken den 31. januar.

Finansministeren (Heinesen):

Jeg skal først sige, at det er ikke alle de i venstresocialisternes spørgsmål indeholdte forudsætninger, der er urigtige, det er kun nogle af dem, og de, der er indeholdt i dette spørgsmål, er ikke urigtige. Men jeg vil dog godt sige, at der er ikke tale om besparelser på det pædagogiske forsøgscenter i Rødovre, som hr. Sigsgaard antog.

Som det fremgår af ændringsforslagene til undervisningsministeriets paragraf, er der tale om en lang række mindre besparelser fordelt ud over mange forskellige projekter og konti, og denne fordeling af besparelserne må først og fremmest tages som udtryk for en helt nødvendig justering af anlægsprogrammerne på universiteterne og de højere læreanstalter i lyset af de beslutninger, som allerede er truffet med hensyn til den fremtidige tilgang til de videregående uddannelser.

For flere af disse besparelser gælder det, at de er en følge af, at man i indeværende finansår til gavn for beskæftigelsen har kunnet fremskynde forskellige af disse projekter, og i disse situationer er det således en misforståelse at tale om nedskæringer.

Endelig gælder det for besparelsen på udgiften til anskaffelse af edb-anlæg, at den udgiftsreduktion, der her er tale om, alene kan forventes at vedrøre importgoder.

Sigsgaard (VS):

Nu fik jeg at vide i svaret, at der var tale om – var det justeringer eller reguleringer, ministeren sagde, og at de var delt over mange for-

skellige konti, det var nogle universiteter og nogle højere læreanstalter. Jeg kunne da godt forestille mig, at der var nogen, der var interesseret i at vide: hvad er det for universiteter, hvad er det for højere læreanstalter, det drejer sig om? Og et andet tillægsspørgsmål: er det alene højere læreanstalter, besparelserne her drejer sig om?

Jeg vil gerne prøve at spørge helt konkret – men det fremgår egentlig klart af spørgsmålet, som det er formuleret – hvor mange mandtimer betyder det beskæftigelsesmæssigt med de reguleringer eller nedskæringer, som der jo reelt er tale om? Man må gå ud fra – jeg vil ikke sige, jeg går ud fra det, men det burde være sådan – at forligspartierne laver beregninger over den slags. Jeg ved godt fra sagen med daginstitutionerne, at dér havde man ikke antydning af beregninger. Det havde man ikke dengang. Men jeg vil alligevel godt spørge her – man kunne jo være blevet klogere af skade – hvor mange mandtimer beskæftigelsesmæssigt betyder nedskæringerne på anlægsbudgettet på dette område? Videre: betyder det nogen begrænsning af de pågældende læreanstalters og universiteters kapacitet i forhold til det, der oprindeligt var planlagt?

Finansministeren (Heinesen):

Der er, som jeg sagde til hr. Sigsgaard, tale om en lang række projekter fordelt på en lang række konti, og der er simpelt hen tale om så mange konti, at det ikke er muligt for mig inden for den tid, der er levnet i spørgetiden, at gennemgå alle disse konti. Jeg må derfor henvise venstresocialisterne og hr. Sigsgaard til endnu en gang at studere de ændringsforslag til finanslovsforslaget, som er fremsendt til finansudvalget, og hvoraf hr. Sigsgaard kan læse nøjagtig, hvad det drejer sig om. Der er ikke noget fordækt i disse papirer. Der er ikke noget hemmeligt i dem. De offentligt tilgængelige.

Dernæst skal jeg svare på det spørgsmål, hr. Sigsgaard stillede, om det alene drejer sig om besparelser på universiteterne. Det gør det ikke. Det drejer sig også om besparelser på andre uddannelsesinstitutioner af et meget begrænset omfang. Den beskæftigelsesmæssige virkning, som er indeholdt i disse besparelser og i andre aftalte besparelser, er så forsvindende lille – hvis der overhovedet er nogen, for så vidt angår besparelserne her på undervisningsministeriets område – at det er for intet at regne i forhold til beskæftigelsesprogrammet på

[Finansministeren.]

4¼ mia kr. En forudsætning herfor var disse besparelser på 500 mill. kr., hvoraf besparelserne på undervisningsministeriet er en del, en lille del.

Sigsgaard (VS):

Jeg skal af hensyn til alle andre end dem, der er medlemmer af dette ting, sige, at venstresocialisterne ikke har noget medlem af finansudvalget. Finansministeren kommer tilbage til den ene gang efter den anden, at der er jo givet oplysninger i det og det aktstykke. Dertil vil jeg sige for det første, at selv for medlemmer af folketinget kan det være vanskeligt at få læst alle aktstykker og alle bilag, som fremkommer i det her hus, men det er slet ikke det, sagen drejer sig om, for det kunne vi dog måske nok klare. Vi får jo noget at lave her op til finanslovens vedtagelse, og det skal vi prøve at klare. Men det drejer sig om informationen af offentligheden. Her kan finansministeren godt sige: ja men det er jo offentligt tilgængeligt osv. Jeg vil godt spørge finansministeren: føler finansministeren ikke, at staten, at finansministerens parti har en vis forpligtelse til at sørge for, at folk, der bliver direkte berørt af det, man ligger og aftaler nu i de temmelig fortrolige forhandlinger – det tror jeg godt man kan sige – får information om det? Jeg mener, at finansministeren, og vi andre i og for sig, har en pligt til at sørge for, at den information kommer ud. Det er da muligt, den har været fremme. Jeg har ikke set den. Jeg læser ikke alle landets aviser. Men der er mange andre, som heller ikke læser alle mulige aktstykker, tidsskrifter og aviser. Det har været meget dårligt fremme, hvis det overhovedet har været fremme. Derfor vil jeg faktisk stærkt opfordre til, at finansministeren, som ikke nu havde tid til at komme med en samlet redegørelse, gør det snarest, altså formidler det ud i tv, radio, i dagspresse. Hvad er det for uddannelsesinstitutioner, hvad er det for højere læreanstalter, hvad er det for universiteter?

Så kan man sige: ja men det betyder ikke noget videre beskæftigelsesmæssigt. Det synes jeg er interessant, hvis man kan spare 24 mill. kr. på anlægsarbejder, uden at det har nogen virkning beskæftigelsesmæssigt.

Men måske er det typisk, at finansministeren ikke hæftede sig ved de 500 mill. kr. her, som antagelig bliver til konkrete nedskæringer, hvor man præcis kan beregne, hvad arbejds-

løsheden forøges med. Det slår man hen, det beskæftiger man sig ikke med. Nej, det, der interesserer, det er alle de fugle på taget, de påståede 30.000–50.000 mennesker, der bringes i arbejde, hvad det derimod er særdeles vanskeligt at føre noget som helst bevis for.

Finansministeren (Heinesen):

Jeg må sige til hr. Sigsgaard, at jeg har ikke sagt, at der vil fremkomme oplysninger i aktstykker. Jeg har sagt, at der er fremkommet fuldt tilgængelige oplysninger i de ændringsforslag, som regeringen har stillet til finanslovsforslaget. Det er altså oplysninger, der er sendt til finansudvalget. Jeg er ikke i tvivl om, at de pågældende ressortministre vil sørge for, at de, som disse besparelser berører, vil blive behørigt informeret om deres indhold og deres konsekvenser.

Jeg skal derudover kun sige, at disse besparelser drejer sig ikke alene om anlægsudgifter. De drejer sig også om driftsudgifter af forskellig art. De drejer sig altså også om udgifter, der er indeholdt i beskæftigelsesprogrammet, altså om projekter, der er fremrykket, hvorfor der ikke er tale om nogen nedskæring. Endelig har jeg gjort opmærksom på, at de også drejer sig om udstyr, herunder udstyr, der alene er importgoder.

Men jeg vil til enhver tid, hvis hr. Sigsgaard ikke magter fra socialistisk folkepartis medlem i finansudvalget at få fremskaffet disse ændringsforslag, og da også i øvrigt, give hr. Sigsgaard en liste over alle de besparelser, det drejer sig om på dette område, som på alle de andre områder. Der er intet som helst hemmeligt i det. Det er fuldt offentligt tilgængeligt. Naturligvis.

Wihlhelm (VS):

Et lille supplerende spørgsmål til finansministeren om dette, nærmest for at finansministeren ikke skal benytte mere af sin meget sparsomme svartid på de næste spørgsmål til at gentage udtalelsen om, at der er dårlig kommunikation mellem SFs repræsentant i finansudvalget og VS. SFs repræsentant i finansudvalget sidder ikke på VS' stemmer; der findes ingen aftale mellem SF og VS om udlevering af aktstykker, af ændringsforslag eller noget som helst; der er måske andre, der sidder på VS' stemmer i finansudvalget, men det vedkommer sådan set ikke sagen. Det væsentlige er selvfølgelig, som hr. Sigsgaard har sagt, in-

[Wilhelm.]

formationen af offentligheden, men da finansministeren nu 4-5 gange har nævnt denne kommunikationsbrist osv., vil jeg spørge finansministeren: mon ikke det lod sig gøre, at man også sendte disse papirer til det eneste parti, som ikke har siddet i finansudvalget? Det lader sig gøre for alle mulige andre udvalg, at der i partiets boks tilgår bilag og aktstykker fra udvalg undtagen fra finansudvalget. Jeg ved, det kan lade sig gøre, for de to gange i årets løb, hvor det er sket, at finansministerens regering har været i bekneb for et par stemmer, er aktstykkerne kommet med bud, og det er gået hurtigt, og der har ikke været noget som helst i vejen. Men hvorfor al den dramatik? Vores stemmer er alligevel ikke afhængige af, om disse aktstykker kommer. Ville det ikke være enklere i stedet for alt det gejll med dårlig kommunikation simpelt hen at sørge for, at partierne blev informeret om tingene? Jeg vil understrege, at det selvfølgelig er det vigtigste – og det er grunden til, at vi har stillet spørgsmålene her, og det ville vi altså have gjort alligevel – at offentligheden bliver informeret om det.

Finansministeren (Heinesen):

Det er en fuldstændig urimelig fremstilling af tingene, hr. Wilhelm giver. En liste over de samlede aftalte besparelser har været tilgængelig for pressen i flere dage. Jeg kan ikke huske nøjagtig, hvor mange dage, men siden det pågældende forlig blev sluttet, og hvem som helst kan få en liste over disse besparelsesforslag. Jeg vil da gerne love hr. Wilhelm, at ventresocialisterne kan få et eksemplar af alle de ændringsforslag, som regeringen stiller til finanslovsforlaget og fremsender til finansudvalget; samtidig med at de fremsendes til finansudvalget; det går jeg ikke ud fra finansudvalget har noget imod, og regeringen har i hvert fald ikke noget imod det. Hr. Wilhelm kunne så let som fod i hose have fået dem også ved denne her lejlighed, men nogle gange er det en forudsætning for, at man får noget, at man også spørger om det.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Kurt Hansen (VS) til finansministeren:

»Kan ministeren oplyse de sociale og beskæftigelsesmæssige virkninger af, at regeringens plan om at bevilge 75 mill. kr. i forbindelse

med bygning af to nye skibe til Bornholmstrafikken ifølge oplysninger i pressen er opgivet som led i forhandlinger mellem regeringen og nogle borgerlige partier?«

(Spm. nr. 313).

Skriftlig begrundelse.

De afgørende beslutninger træffes ved korridorforhandlinger, og befolkningen er meget dårligt informeret om, hvad der overhovedet forhandles om. Det gælder også dem, der rammes af de direkte nedskæringer eller af opgivelsen af planer og projekter.

Danske værftsarbejdere er truet af massearbejdsløshed. Tusinder er allerede fyret. Den hidtidige værftspolitik er ikke uden medansvar herfor. Et krav, som værftsarbejderne har ført frem, er fremskyndelse af bygningen af statskibe. Dette krav har regeringen tidligere erklæret sig positiv over for. Vi må nu efter de oplysninger, pressen har bragt om korridorforhandlingerne, have det klart frem, om regeringen har ændret holdning på dette område og endda har konkrete planer i stik modsat retning, nemlig at beskære hidtil planlagt skibsbyggeri.

Så længe den socialdemokratiske regering kan få lov til uforstyrret at forhandle bag lukkede døre med vennerne i de borgerlige partier, ser det ud til, at regeringen er rede til at sælge alt. Der træffes aftaler, som ingen uden for den snævre kreds – og da slet ikke dem, det går ud over – har mulighed for at reagere på i tide. Enhver offentlig debat er reelt afskåret. Dette er baggrunden for det stillede spørgsmål.

Kurt Hansen (VS):

Nu kan det jo nogle gange være lidt svært at spørge efter ting, når man ikke rigtig ved, om de eksisterer eller ej. Det er lidt svært for os at danne os et klart overblik over, hvad der foregår bag de lukkede døre, som vi også omtaler i den skriftlige begrundelse. Der er da også en fare for, når vi stiller sådanne spørgsmål, at der kan komme forkerte oplysninger frem, netop fordi de tager udgangspunkt i det materiale, vi kan tilegne os gennem dagspressen. Det er også muligt, at dette spørgsmål omkring bevillingen af 75 mill. kr. til bygning af to skibe til Bornholmstrafikken hviler på forkerte oplysninger. Det fristes man da i hvert fald til at tro det er på baggrund af de tilkendegivelser, der faktisk kom frem fra de fleste

[Kurt Hansen.]

af partierne, da vi havde værftdebatten, for da erklærede faktisk samtlige partier jo, at de var positivt indstillet over for f. eks. mange af forslagene fra det koordinerende udvalg på B&W.

Dette spørgsmål vil jeg mene må være et af dem, det er meget nemt at svare på. Nu har man jo nedsat aktionsudvalg, som udarbejder aktionsplaner omkring værfterne, og jeg kan ikke forestille mig, at de partier, regeringen har forhandlet disse spørgsmål med, er gået uden omkring dette aktionsudvalg. Derfor mit spørgsmål.

Finansministeren (Heinesen):

Jeg kan bekræfte, at regeringen har overvejelser om og har været inde i drøftelser om anskaffelse af to nye skibe til erstatning for Bornholmstrafikkens nuværende skibe. Regeringen har ikke standset disse overvejelser, som vil kunne skabe beskæftigelse til noget, der ligger i størrelsesordenen 800-1.000 mand i 2 år, og de indgår i de fortsatte drøftelser mellem regeringen og forligspartierne ligesom nogle af de andre forslag, vi har drøftet.

Kurt Hansen (VS):

Det er da glædeligt at høre, at der stadig væk er håb om, at der ikke skal fyres endnu flere folk ude fra værfterne, end man allerede har gjort. Det er beklageligt nok, og man må selv finde ud af, hvordan man kan gendrive de aktiviteter, der er for at få fyret folk. Vi har set de masseudrensninger, som har fundet sted på Ålborg Værft, vi har set, hvordan der har fundet udrensninger sted på B&W osv. Det er udmærket, at der ikke ligger helt faste planer om, at der skal spares på dette område lige med det samme, men jeg vil godt spørge finansministeren: vil finansministeren lade tilgå offentligheden oplysning om, at der sker de og de besparelser, hvis det aftales under de forhandlinger, der foregår bag lukkede døre, således af skibsværftsarbejderne har mulighed for at tage deres forholdsregler i den forbindelse? For der vil jo helt oplagt blive tale om et stort antal afskedigelser, som igen vil betyde, at der bliver udbetalt en stor sum penge i arbejdsløshedsunderstøttelse, så der er nok ikke kalkuleret med 75 mill. kr. i nettobesparelse.

Finansministeren (Heinesen):

Jeg må sige til hr. Kurt Hansen, at det gælder dette spørgsmål, som det gælder nogle af de

andre spørgsmål, at der ikke er tale om besparelser eller nedskæringer, for så vidt som det pågældende beløb og den pågældende disposition ikke er indeholdt i finanslovsforslaget. Det, der altså i givet fald er tale om, hvis det lykkes at komme igennem med disse forslag, er en tilføjelse af beskæftigelsesfremmende art og selvfølgelig også noget, der gavner Bornholmstrafikken i forhold til det allerede fremsatte finanslovsforslag. Jeg kan trygt love hr. Kurt Hansen, at denne beslutning såvel som andre beslutninger i forbindelse med de forhandlinger, der føres, vil blive bekendtgjort for offentligheden.

Kurt Hansen (VS):

Det sidste takker jeg da for, men det bliver jo nok med den samme forsinkelse, som det plejer. Det, der er det væsentlige i dette, er, at der er tale om et område, der er meget hårdt belastet i forvejen, hvor arbejderne er udsat for fyringer næsten hver eneste dag. Derfor vil jeg gerne dels opfordre til, dels spørge regeringen, om man på dette punkt vil stå fast på, at de 75 mill. kr., man har kalkuleret med, virkelig bliver anvendt til at få bygget de omtalte Bornholmskibe for, eller rettere man kan vel ikke bygge 2 Bornholmskibe for det, højst en køl og en bund, der skal selvfølgelig flere bevillinger til bagefter, kunne jeg forestille mig ved lige at gøre op i hovedet, hvor langt 75 mill. kr. rækker. Selvfølgelig vil det også have beskæftigelsesmæssig virkning i fremtiden, og det vil nok betyde, at der kom temmelig mange i arbejde, eller at temmelig mange havde mulighed for at beholde deres arbejde.

Finansministeren (Heinesen):

Regeringen fremsætter ikke forslag, som den ikke er stærkt interesseret i at stå fast på, men det, som denne sag drejer sig om, er, at hvis konsekvensen af, at regeringen står fast på dette og andre forslag, er et afstemningsresultat omkring finansloven, som giver helt andre negative beskæftigelsesmæssige virkninger og negative sociale virkninger end en manglende gennemførelse af dette forslag, så må vurderingen af dette og andre forslag indgå i den overordnede målsætning, som er at skaffe mest mulig beskæftigelse.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Kurt Hansen (VS) til finansministeren:

»Kan ministeren oplyse de sociale og beskæftigelsesmæssige virkninger af besparelsen på 12½ mill. kr. på bevillingerne til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden, som ifølge oplysninger i pressen er indgået i forhandlingerne mellem regeringen og nogle borgerlige partier?«

(Spm. nr. 314).

Skriftlig begrundelse.

De afgørende beslutninger træffes ved korridorforhandlinger, og befolkningen er meget dårligt informeret om, hvad der overhovedet forhandles om. Det gælder også dem, der rammes af de direkte nedskæringer eller af opgivelsen af planer og projekter.

En af de værste virkninger af kapitalismens krise er ungdomsarbejdsløsheden. Som bekendt er arbejdsløsheden blandt de unge selv efter de officielle statistikker dobbelt så høj som blandt de øvrige aldersgrupper, og de sociale virkninger er ofte alvorligere og mere langtrækkende. I forvejen var foranstaltningerne mod ungdomsarbejdsløsheden ikke på nogen måde imponerende. 12½ mill. kr. løser naturligvis ikke problemet, men det er ikke desto mindre afslørende for regeringens holdning, hvis man går ind på at skære ned netop på dette område.

Så længe den socialdemokratiske regering kan få lov til uforstyrret at forhandle bag lukkede døre med vennerne i de borgerlige partier, ser det ud til, at regeringen er rede til at sælge alt. Der træffes aftaler, som ingen uden for den snævre kreds – og da slet ikke dem, det går ud over – har mulighed for at reagere på i tide. Enhver offentlig debat er reelt afskåret. Dette er baggrunden for det stillede spørgsmål.

Kurt Hansen (VS):

Det minder lidt om en politik, der ligesom sjusser sig frem efter dette med at hugge en hæl og klippe en tå. Det er i hvert fald den umiddelbare opfattelse, man kan få af det, og det understreger ikke behovet for ligesom at få en helhedsvurdering af det, men jeg vil godt lade mig belære af en politik, der er baseret på sådanne principper.

Ungdomsarbejdsløsheden har man jo diskuteret meget i de sidste 1½–2 år. Der er blevet bevilget nogle penge, som er blevet anvendt på amtskommunalt og kommunalt plan, og der

har været taget statslige initiativer, som alt i alt ikke har løst ret mange af de problemer, som melder sig i forbindelse med ungdomsarbejdsløsheden. Men det betyder naturligvis ikke, at det er ligegyldigt, hvilke beløb der bliver afsat i forsøg på at løse eller dulme disse problemer, og derfor vil jeg gerne helt præcist have oplyst, hvilke områder besparelserne på 12½ mill. kr. kommer til at indvirke på. Hvad er det for aktiviteter, man bliver nødt til at indstille, hvis de 12½ mill. kr. ikke kommer til udbetaling og hvilken ekstra belastning vil det betyde for socialkontorerne, at en masse unge mennesker måske kommer rendende og skal have hjælp på den måde? Så vidt jeg kan se er der jo heller ikke her tale om en nettobesparelse på 12½ mill. kr., den vil givetvis også blive væsentlig mindre.

Finansministeren (Heinesen):

Jeg er ganske enig med hr. Kurt Hansen i den alvorlige vurdering, han giver af de problemer, der er knyttet til ungdomsarbejdsløsheden, men når hr. Kurt Hansen rejser spørgsmålet om besparelser på bevillingerne til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden, må jeg også her understrege, at der ikke som påstået af hr. Kurt Hansen er tale om nedskæring af udgifter, som er optaget på finanslovsforslaget, men derimod om en udvidelse af disse foranstaltninger til erhvervsforberedende uddannelse af unge. Forslaget, som vil indebære, at man kan tilbyde undervisning til yderligere mellem 1.400 og 2.200 elever, indgår i de videre forhandlinger om finanslovsforslaget.

Kurt Hansen (VS):

Det her var altså et eksempel på urigtige oplysninger i pressen. Så vidt jeg kan se, har regeringen budgetteret med forskellige tal på forskellige områder, og det er muligt, at man så har fundet ud af, der skal spares lidt her, og der skal spares lidt dér. Jeg vil godt spørge, om de forhandlinger, der er foregået i forbindelse med problemerne om ungdomsarbejdsløsheden, har nogen som helst indflydelse på det, vi nu mærker i stor udstrækning, nemlig at EFG-uddannelserne skal indrettes for dem, der i forvejen har penge med hjemmefra. Efter hvad der er lagt op til, er man ude på at få slagtet den løngodtgørelse, som hidtil er kommet til udbetaling i forbindelse med de erhvervsfaglige grunduddannelser. Har dette nogen sammen-

[Kurt Hansen.]

hæng med forhandlingerne på finanslovområdet?

Finansministeren (Heinesen):

Regeringen har ikke nogen som helst ønsker og har ikke nogen som helst planer om at nedskære godtgørelsen til EFG-lærlingene.

Kurt Hansen (VS):

Den sidste bemærkning kan man jo kun takke for. Vi har ikke alle fire i vores folketingsgruppe siddet og gennemlæst samtlige bilag, der er kommet fra finansudvalget; der er sket nogle kommunikationsbrist, blev der sagt, idet vi er ikke medlemmer af udvalget. Jeg vil godt spørge helt præcist, om finansministeren vil oplyse, hvor mange penge der bliver afsat på finanslovforslaget til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden. Er det det, der klart fremgår af det, eller bliver der ændret på dette forhold?

Finansministeren (Heinesen):

De beløb, der på finanslovforslaget er afsat til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden, er der ikke tale om at skære ned på. Det, der er tale om, og det, som har været drøftet, og som indgår i de videre forhandlinger under de forudsætninger, som jeg har nævnt vedrørende statsministerens tilbud, er en forøgelse af bevilningerne til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden.

Ebba Strange (SF):

Det er jo glædeligt at høre, at der altså ikke er tale om nedskæringer på de bevillinger, der skal ydes til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden, men tværtimod en forøgelse. Nu er ungdomsarbejdsløsheden et problem, som jeg tror finansministeren er enig med mig i er helt centralt i vores debat i dag. Jeg ved, at de penge, der bevilges til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden, dels gives gennem arbejdsministeriet, dels gennem undervisningsministeriet og til en vis grad også gennem socialministeriet. Vi ved også noget om, at de unges egne ønsker går i retning af uddannelse og meningsfyldt arbejde og ikke underholdning.

Nu er jeg blevet inspireret af den debat, der har været og vil spørge finansministeren, om det er muligt i dag at sige noget om, hvordan de beløb, man agter at bevilge i det kommende finansår, svarer til dem, der er bevilget i år, for

det ser jo ikke ud til, at de beløb, der er bevilget i år, har betydet en virkelig effektiv nedsettelse af ungdomsarbejdsløshedsprocenten. Jeg kan ligesom hr. Kurt Hansen heller ikke lade være med at tænke på uddannelsesområdet. Der er dels EFG-uddannelserne, som hr. Kurt Hansen har nævnt, dels uddannelsen i det 10.-12. uddannelsesår i det hele taget. Har regeringen nogen planer om udvidelse på dette område, og i så fald hvordan ligger mulighederne dér? Jeg kender den modtagelse, undervisningsministerens forslag har fået her i tinget, og vil egentlig godt have at vide, om der er afsat penge til en udvidelse på dette område med de forsøg, undervisningsministeren lagde op til skulle iværksættes, da jeg selv er af den opfattelse, at det fremfor noget er uddannelse, de unge har brug for.

Finansministeren (Heinesen):

Jeg forstår helt de af fru Ebba Strange stillede spørgsmål. Jeg tror også godt, jeg kunne besvare dem, men for en ordens skyld tror jeg det er rigtigt, at spørgsmålene om den nøjere udmøntning af disse ting stilles til undervisningsministeren og arbejdsministeren.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Steen Folke* (VS) til finansministeren:

»Kan ministeren oplyse de sociale og beskæftigelsesmæssige virkninger af, at regeringens plan om bygning af daginstitutioner til et samlet beløb af 17 mill. kr. ifølge oplysninger i pressen er opgivet som led i forhandlinger mellem regeringen og nogle borgerlige partier?«

(Spm. nr. 315).

Skriftlig begrundelse.

De afgørende beslutninger træffes ved korridorforhandlinger, og befolkningen er meget dårligt informeret om, hvad der overhovedet forhandles om. Det gælder også dem, der rammes af de direkte nedskæringer eller af opgivelsen af planer og projekter.

Daginstitutionsområdet er i forvejen hårdt ramt af de nedskæringer, der blev vedtaget sidste år, og som skal være fuldført pr. 1. april i år. Mange kommuner har en helt utilstrækkelig dækning med vuggestuer, børnehaver og fritidshjem. Opgivelse af det planlagte institutionsbyggeri vil også have konsekvenser for beskæftigelsen i byggesektoren. Der er borgerlige

[Steen Folke.]

partier, som helt klart går ind for en forringelse af daginstitutionerne, bl. a. for at tvinge kvinderne til at være i hjemmet. I praksis er det også blevet den socialdemokratiske regerings politik.

Så længe den socialdemokratiske regering kan få lov til uforstyrret at forhandle bag lukkede døre med vennerne i de borgerlige partier, ser det ud til, at regeringen er rede til at sælge alt. Der træffes aftaler, som ingen uden for den snævre kreds – og da slet ikke dem, det går ud over – har mulighed for at reagere på i tide. Enhver offentlig debat er reelt afskåret. Dette er baggrunden for det stillede spørgsmål.

Steen Folke (VS):

Hele daginstitutionsområdet er som bekendt hårdt ramt af de nedskæringer, der blev vedtaget i forbindelse med finanslovvedtagelsen sidste år, der som bekendt havde en temmelig skandaløs udformning. I det, der nu forhandles om mellem regeringen og forskellige borgerlige partier, indgår – stadig væk efter oplysninger i pressen – at regeringens plan om bygning af daginstitutioner til et samlet beløb på 17 mill. kr. skulle være taget af bordet. Det er velkendt, at mange kommuner har en helt utilstrækkelig dækning med vuggestuer, børnehaver og fritidshjem. Opgivelse af det institutionsbyggeri, der var planer om, vil også få konsekvenser for beskæftigelsen i byggesektoren.

Der er borgerlige partier, som helt klart går ind for en forringelse af daginstitutionerne, bl. a. for at tvinge kvinderne til at være i hjemmet; der føres jo fra visse borgerlige politikere en veritabel hetz mod daginstitutionerne og specielt de ansatte i daginstitutionerne. Noget tyder på, at denne politik i hvert fald også i praksis er blevet den socialdemokratiske regerings politik.

På den baggrund vil jeg bede ministeren om at oplyse de sociale og beskæftigelsesmæssige virkninger af, at man tager dette beløb på 17 mill. kr. til daginstitutionsbyggeri af bordet, hvis oplysningerne er korrekte.

Finansministeren (Heinesen):

Jeg kan sige med det samme til hr. Steen Folke, at oplysningerne ikke er korrekte. De 17 mill. kr., der nævnes i hr. Steen Folkes spørgsmål om bygning af daginstitutioner, vedrørende anlægstilskud til oprettelse og forbedring af

daginstitutioner i henhold til lov om børne- og ungdomsforsorg. Denne lov ophæves pr. 1. april 1976 samtidig med bistandslovens ikrafttræden, og beløbet har ingen indflydelse på det planlagte institutionsbyggeri, men vedrører alene byggeri, der er under opførelse, og som er fuldført; dette byggeri vil altså blive fuldført som planlagt. Tilskud afregnes nemlig normalt først, når institutionen er oprettet og byggeregnskab foreligger, og der kan derfor også efter børne- og ungdomsforsorgslovens ophævelse blive tale om udbetaling af tilskud til institutioner, der er godkendt forud for den 1. april 1976.

Det nævnte beløb på 17 mill. kr. er altså ikke opgivet, men er tværtimod optaget på forslaget til finansloven. Derfor kan venstresocialisterne helt spare sig de i begrundelsen for forslaget indeholdte letkøbte bemærkninger om, at det er socialdemokratiets politik at tvinge kvinderne til at være i hjemmet.

Steen Folke (VS):

Til bemærkningerne lige dette: vi mener, det er nogle borgerlige politikeres politik; problemet er, at socialdemokratiet i praksis på mange områder ser ud til at føre en borgerlig politik. selv om man foregiver, at man har en helt anden politik.

Jeg forstår og håber, det er rigtigt forstået, at der altså overhovedet ikke er tale om, at planer om udbygning eller bygning af daginstitutioner bliver skåret ned med dette beløb på 17 mill. kr., at det simpelt hen er helt hen i vejret. Der er altså ingen planer om, at noget som helst byggeri på eksisterende eller kommende institutioner faktisk bliver skrinlagt. Sådan må jeg forstå finansministeren, og hvis det er tilfældet, er jeg naturligvis tilfreds med det.

Finansministeren (Heinesen):

Når nu hr. Steen Folke selv foretrækker dette udtryk, kan jeg ganske bekræfte, at grundlaget for det af hr. Steen Folke stillede spørgsmål er helt hen i vejret.

Steen Folke (VS):

Det er godt, ministeren kan score sig nogle billige points på, at vi er dårligt informeret om det, der foregår; det har vi hele tiden selv erkendt at vi er. Vi bygger disse spørgsmål på de ting, der har været fremme i pressen, og det er ikke nødvendigvis alt sammen korrekt, hvad der står i pressen; det har vi været klar over, og

[Steen Folke.]

det har vi gjort opmærksom på. Det har altså vist sig, at i hvert fald to af vores spørgsmål byggede på nogle oplysninger, som var enten fejlagtigt refereret i pressen eller fejlagtigt opfattet af os.

Det rækker naturligvis ikke ved, at hovedsigtet i det, vi har villet med disse spørgsmål, har vist sig at være korrekt; hovedsigtet har været, at regeringen er med til at gennemføre nogle nedskæringer og tage nogle forslag af bordet, som vil få betydelige sociale og beskæftigelsesmæssige konsekvenser. Det har været meget svært at få oplyst omfanget og rækkevidden af disse konsekvenser af nedskæringerne.

Finansministerens undskyldning for, at regeringen går med til det, er hele tiden hensynet til de borgerlige partier. For andre ser det ud, som om den socialdemokratiske regering har kastet sig i armene på de borgerlige partier og ikke mindst venstre; det behøver man ikke at være venstresocialist for at se, jeg henviser f. eks. til den overskrift, som Politiken havde på nogle af disse oplysninger: Anker betaler dyrt for fred – det tør siges.

VS har altid sagt, at der ikke er nogen principiel forskel på socialdemokratiet og de borgerlige partier, men nogle nuanceforskelle; jeg må indrømme, at nuancerne bliver sværere og sværere at få øje på.

Jeg vil til sidst prøve at få fastholdt finansministeren på hans løfte om, at der kommer ordentlig grundig information ud om konsekvenserne af disse nedskæringer, respektive forslag, der ikke bliver iværksat.

Vil finansministeren love, at der inden finansloven kommer til anden behandling, vil blive udleveret en redegørelse til pressen og derigennem en information af offentligheden om hver enkelt besparelse eller tilbagetrækning af merudgift – sådan formulerede ministeren sig vist – som indeholder skøn over de sociale konsekvenser, skøn over de beskæftigelsesmæssige konsekvenser og skøn over den nettobesparelse, som de pågældende ting medfører.

Finansministeren (Heinesen):

Som jeg allerede har sagt til hr. Steen Folke og andre, har en liste over indholdet af de besparelser, der er vedtaget i henhold til septemberforliget, allerede i adskillige dage været tilgængelig for dem, der måtte interessere sig for den. De, der ønsker de deri indeholdte oplysninger udbygget, enten det drejer sig om de so-

ciale, eller det drejer sig om de beskæftigelsesmæssige konsekvenser, kan altid få den hertil fornødne bistand.

Så må jeg yderligere sige, at hr. Steen Folke drog én konklusion af den debat, som vi har ført her i dag, og det var, at regeringen førte sin politik af hensyn til de borgerlige partier. Nej, regeringen kører den linje, den gør, for at få så meget af sin politik igennem som overhovedet mulig.

Min konklusion af denne debat og andre debatter, vi har haft, er, at medens regeringens politik har skaffet arbejde til titusinder af folk, som ellers ville have været arbejdsløse i denne vinter, har venstresocialisternes politiske initiativer i dette ting ikke skaffet hverken brød i skabet eller arbejde til én eneste mand.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Formanden:

Med skrivelse af gårs dato fremsender ministeren for offentlige arbejder skriftlig besvarelse af et spørgsmål stillet af medlem af folketinget Karl Nielsen. (Spm. nr. 288).

Spørgsmålet og besvarelsen vil blive optaget i Folketingstidende.

Skriftligt besvaret spørgsmål.

Af *Karl Nielsen* (S) til ministeren for offentlige arbejder (30/1 76):

»Kan ministeren oplyse, hvorfor digesikringen ikke i sin helhed er en ren statsopgave, økonomisk set?«

(Spm. nr. 288).

Begrundelse.

Jeg finder det ikke rimeligt, at de af vore medborgere, der er bosat i de stærkt truede vestkystområder i Sønderjyllands og Ribe amter, skal bære en ekstra byrde i forbindelse med digesikringen, jfr. lovforslaget herom.

Digesikringen i disse områder tjener først og fremmest som sikring for beboerne og deres ejendomme, men tjener samtidig som en sikring mod ødelæggelse af store kulturværdier. Tænk, hvis Ribe by blev oversvømmet, da ville uerstattelige kulturværdier gå tabt, altså værdier, som hele landets befolkning ønsker bevaret. Endvidere vil jeg gerne fremføre, at motorvejsbyggeriet her i landet er en ren statsop-

[Karl Nielsen.]

gave, som jeg i øvrigt finder rigtig. Dette vejbyggeri udføres bl. a. for at trafik sikre befolkningen, men også for erhvervsudviklingen. Jeg synes, man med rette kan drage en sammenligning mellem digesikring og motorvejsbyggeri.

Minister for offentlige arbejder *Niels Matthiassens* svar (10/2 76):

Problemet om beskyttelse af kystområderne med oversvømmelser eller nedbrydning er meget udbredt i vort land. Det optræder under mange forskellige former. Vi har digesikringsproblemer, som vi kender dem i Sønderjylland og en række andre steder. Vi har den type problemer, der foreligger på Limfjordstangerne, på Holmsland Klit, ved Thorsminde og andre steder. Og endelig har vi talrige større og mindre områder langs vore kyster, hvor boliger og virksomheder med større eller mindre hyppighed sættes delvis under vand, eller hvor arealer og bygninger gradvis forsvinder i havet efterhånden, som kysten nedbrydes.

Jeg må anse det for helt udelukket allerede af økonomiske grunde, at staten generelt skulle overtage det økonomiske ansvar for at gennemføre en sikring mod disse begivenheder eller, hvad der måtte være alternativet, holde de ramte skadesløse dér, hvor en fysisk sikring ikke er praktisk gennemførlig.

Hovedreglen har da også stedse været den modsatte, nemlig at den, hvis ejendom er udsat for risiko af denne art, selv må sikre sig alene eller i samarbejde med andre.

Fra denne hovedregel er der i tidens løb gjort en række vigtige undtagelser, hvor staten efter en konkret vurdering af forholdene er trådt til. Et eksempel herpå er Sønderjylland, hvor staten bl. a. ud fra nogle af de synspunkter, som hr. Karl Nielsen i begrundelsen for sit spørgsmål er inde på, har ydet og efter det af mig fremsatte lovforslag også fortsat skal yde broderparten af omkostningerne.

Den sammenligning med finansieringen af motorvejene, som spørgeren er inde på, finder jeg misvisende. Også på vejområdet er det netop karakteristisk, at der sker en økonomisk byrdefordeling mellem stat, amter og kommuner. Man kan derfor ikke med rimelighed begynde at pille nogle af de statsfinansierede veje ud af dette system og stille dette op som retningslinje for, hvordan vi skal forholde os på andre områder.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om indfødsrets meddelelse.

(Lovforslag nr. 179. Fremsat 30/1 76. Første behandling 5/2 76. Udvalgets betænkning 5/2 76).

Der var ikke stillet ændringsforslag

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Forinden vi begynder på næste sag, gør jeg opmærksom på, at vi har endnu 9 sager tilbage på dagsordenen, som jeg helst ser afsluttet, mens det er nogenlunde dagslys.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om elforsyning.

(Lovforslag nr. 40. Fremsat 17/10 75. Første behandling 7/11 75. Udvalgets betænkning 5/2 76).

Der var stillet 40 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene samt spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Erik Holst (S):

Jeg har skrevet mig formandens kommentar bag øret.

Dette lovforslag har gennemgået en ualmindelig grundig behandling. Det blev fremsat første gang af daværende handelsminister Nyboe